

Katja Honkala & Eija Uunila

**LOISTAVAA DRAAMAA! – DRAAMAKASVATUSTA VAR-
HAISKASVATUKSESSA**

Draamatyöpajat Loistavaa kulttuuriviikolla 2012

**Projektiopinnäytetyö
Centria ammattikorkeakoulu
Kokkola- Pietarsaaren yksikkö
Sosiaalialan koulutusohjelma
Toukokuu 2014**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola- Pietarsaaren yksikkö	Aika Maaliskuu 2014	Tekijä/tekijät Katja Honkala Eija Uunila
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi Loistavaa Draamaa! - Draamakasvatusta varhaiskasvatuksessa Draamatyöpajat Loistavaa kulttuuriviikolla Kokkolassa 2013		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho	Sivumäärä 30+20	
Työelämäohjaaja Satu Forsberg		
<p>Opinnäytetyö on projektityyppinen opinnäytetyö, jonka tilaajana toimi Kokkolan kaupungin varhaiskasvatus. Opinnäytetyössä suunniteltiin, toteutettiin, arvioitiin ja raportoitiin Loistavaa Draamaa! -projekti. Projektin avulla tarjottiin lapsille mahdollisuus osallistua iloiseen draamakokemukseen. Opinnäytetyön tekijöiden tarkoituksena on edistää ilmaisukasvatuksen merkitystä varhaiskasvatuksen kentällä.</p> <p>Kokkolan kaupungissa järjestetään vuosittain Lasten ja nuorten kulttuuriviikko, jonka tarkoituksena on antaa lapsille, nuorille ja heidän perheilleen mahdollisuuden tutustua Kokkolan kaupungin kulttuuritarjontaan. Opinnäytetyönä suunnittelimme 4-5 -vuotiaille suunnatut draamatyöpajat osana vuoden 2012 kulttuuriviikkoa. Toteutimme opinnäytetyön toiminnallisen osuuden seitsemänä eri interventiona viidessä varhaiskasvatusyksikössä ympäri Kokkolaa.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa toiminnallinen osuus ja arvioida sen toimivuutta osana Loistavaa! -viikkoa. Tavoitteena oli edistää lasten osallisuutta ja tuoda uusia näkökulmia ilmaisukasvatuksen toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa.</p>		

Asiasanat

Varhaiskasvatus, draamakasvatus, roolileikki ja osallisuus

ABSTRACT

Unit Central Ostrobothnia University of Applied Sciences	Date January 2014	Author/s Katja Honkala, Eija Uunila
Degree programme Degree Programme of Social Services		
Name of thesis Sparkling Drama! -Drama Education in Early Childhood Education Drama Workshops in Culture Week of Kokkola 2012		
Instructor Anne Jaakonaho		Pages 30+20
Supervisor Satu Forsberg		
<p>This thesis is project-type assignment. It was ordered by the Early Childhood Education Services of Kokkola. In this Thesis we designed, implemented, evaluated and reported Sparkling Drama project. With help of this project we offered children opportunity to participate in jolly drama experience. Thesis makers' aim is to improve expression education on the field of early education.</p> <p>Loistavaa! – A culture week for children and youth of Kokkola is arranged yearly bases because city of Kokkola wants to offer children, youth and parents opportunity to get now cultural supply of the city. In our thesis we planned drama workshops for children age of 4- 5 years as a part of year 2012 Cultural week. We produced active part of our project in seven interventions in five different Early Childhood Education Unit around Kokkola.</p> <p>The aim of this thesis is to produce active drama interventions and evaluate how functional it is as a part of Cultural Week. The purpose is to improve children involvement and bring forth new perspective how to put expression education into practice in Early Childhood Education.</p>		
Key words Early Childhood Education, Drama Education, Role Play, Involvement		

ESIPUHE

Lapsen ilo on mielestämme suurin onni maailmassa. Lapsen mielikuviutus on ilon lähde, jota meidän aikuisten tulee ruokkia päivittäisellä toiminnallamme.

*Naapurin pihalla kerrottiin,
että pienet lapset on tehty niin,
että vettä ja jauhoja sotkettiin
ja taikina lapseksi muovailtiin.
Sen jälkeen uunissa paistettiin
ja sitten vain elämään käskettiin.
Se on rakennustarvikepakkaus,
jonka päällä on teksti: rakkaus.
Sitä miljoonat lapset on valmistettu,
sitä kaikki kaunis on rakennettu.
Sitä onni koteihin asennettu.*

*Tahtoisin leikkiä tuulen kanssa ja kohota korkealle.
Tahtoisin palasen taivasta ja pilviä tyynyn alle.
Tahtoisin juosta kuin tuulispää ja löytää sinisen saaren
tai kiivetä korkean vuoren päälle ja omistaa sateenkaaren.
Tahtoisin tanssia metsässä ja rakentaa majan puuhun.
Tahtoisin saada myös hopealaivan ja purjehtia kuuhun.*

-Tuntematon

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU JA KÄYNNISTYS	7
2.1 Suunnitteluprosessin vaiheet	7
2.2 Projektioorganisaatio	9
3 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA	11
3.1 Varhaiskasvatus opinnäytetyön pohjana	11
3.2 Draamakasvatuksen näkökulma opinnäytetyössä	13
3.3 Roolileikin näkökulma opinnäytetyössä	16
3.4 Lasten osallisuus osana opinnäytetyötä	17
4. DRAAMATYÖPAJOJEN TOTEUTUS	19
4.1 Draamatyöpajojen toteutuksen rajaus	19
4.2 Eläinten juhlien käytännön rakenne ja toteutus	20
5. LOISTAVA DRAAMAA PROJEKTIN KOKONAISARVIOINTI	23
5.1 Suunnitteluprosessin toteutus ja arviointi	23
5.2 Draamatyöpajojen arviointi	24
5.3 Toiminnallisten ja oppimistavoitteiden toteutumisen arviointi	27
5.4 Tulostavoitteiden toteutumisen arviointi	28
6 POHDINTA	31

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö, joka toteutetaan projektina. Tämän opinnäytetyön teemana on draamakasvatus varhaiskasvatuksessa. Toiminnallisen osuuden tavoitteena on toteuttaa 5-vuotiaille lapsille sopivat draamatyöpajat Loistavaa! -lasten ja nuorten kulttuuriviikolla ja arvioida niiden toimivuutta. Työntilajana on Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalvelu. Kokonaisuudessaan projekti muodostuu tapahtuman suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista ja raportoinnista. Aloitimme opinnäytetyön toiminnallisen osuuden suunnittelun keväällä 2012 ja se toteutettiin syksyllä 2012. Projektin raportointi aloitettiin alkukesällä 2013, ja se valmistui tammikuussa 2014.

Kokkolan kaupungissa on järjestetty vuodesta 2009 lähtien lasten ja nuorten kulttuuriviikkoa. Kokkolan kaupungilla on kulttuuripoliittinen strategia, jossa mainitaan, että Kokkolassa pyritään luomaan ja kehittämään monipuolista kulttuuri-ilmapiiriä. Loistavaa! -lasten ja nuorten kulttuuriviikko on osa tätä kulttuuriviikolla tarjottavaa kulttuurikasvatusta. Vuoden 2010 palautteessa kävi ilmi, että varhaiskasvatuksen osuutta tulisi viikolla vahvistaa. Vuonna 2011 sosionomiopiskelija oli toteuttanut menestyksekkäästi musiikilliset työpajat varhaiskasvatukseen Loistavaa viikon aikana. Sosionomikoulutuksessamme olemme toteuttaneet pienimuotoisia draamakokeiluja niin työharjoittelussa kuin koulussa, ja lisäksi toisella tämän opinnäytetyön tekijöistä on vuoden koulutus näyttämötaiteen linjalta. Halusimme hyödyntää aikaisempaa kokemusta ja omaa kiinnostustamme ja valitsimme työpajojen teemaksi draamakasvatuksen.

Projektisuunnitelmassamme nostimme esiin avainkäsitteet varhaiskasvatus, ilmaisukasvatus, roolileikki ja osallisuus. Projektin edetessä saimme kuitenkin huomata, että ilmaisukasvatus terminä on laaja-alaisempi ja kattaa ilmaisun eri muotoja, kuten musiikkia ja tanssia. Vaikka opinnäytetyömme työpajat sisälsivät musiikkia ja tanssia, totesimme, että pääpainopiste työpajassa on draamakasvatuksessa. Lisäksi teimme yhteistyötä Kokkolan kaupungin teatterikuraattorin kanssa, ja hän ohjasi meitä tutustumaan prosessidraamaan ja sen antamiin mahdollisuuksiin työpajojen toteuttamisessa. Näin ollen päädyimme muuttamaan avainsanoistamme ilmaisukasvatuksen draamakasvatukseksi.

Annoimme projektille nimeksi Loistavaa draamaa! joka mielestämme kuvaa hyvin opinnäytetyön sisältöä. Projektin tarkoituksena on jatkaa varhaiskasvatuksen tarjontaa Loista-

vaa! -viikolla. Mukana on myös ajatus kasvatuskumppanuudesta ja ilmaisukasvatuksen esiin nostamisesta niin vanhemmille kuin työntekijöille. Tarkoituksena on myös vahvistaa sosionomien roolia Loistavaa! -viikon toteuttamisessa jatkossa, sekä luoda alkua yhteistyölle Loistavaa! -viikon ulkopuolella.

Suunnittelimme draamatyöpajojen toteutusrunгон (LIITE 1) 5-vuotiaille lapsille. Loistavaa! -lasten ja nuorten kulttuuriviikon aikana ohjasimme projektin toiminnalliset osuudet viidessä varhaiskasvatuksen yksikössä seitsemälle eri lapsiryhmälle. Tämän opinnäytetyön avulla ja lapsia ohjaamalla kehitimme omaa varhaiskasvatus- ja projektiosaamistamme. Opinnäytetyö on osa opintojamme, jolla oli tarkoitus varmistaa lastentarhanopettajan kelpoisuutemme. Opintojen edetessä olemme kuitenkin molemmat luopuneet kelpoisuuden suorittamisesta.

Draamakasvatus on opinnäytetyössämme keskeisessä roolissa. Sen tarkoituksena on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja persoonallisuutta. Draamakasvatus on osa valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, minkä vuoksi se on luonnollinen valinta opinnäytteemme yhdeksi keskeisistä sisällöistä. Draamakasvatus näkyy opinnäytetyössämme lapsen mahdollisuutena osallisuuteen ja itsensä ilmaisemiseen draaman avulla. Eläinnaamioiden kautta lapsille annettiin tietynlainen rooli, jossa hän jäljitteli eläimen ääntelyä ja muita ominaispiirteitä. Lasten rooli oli tällöin sidottu leikin teemaan tietynä eläinhahmona. Muita opinnäytetyötämme ohjaavia käsitteitä ovatkin varhaiskasvatus ja roolileikki.

Tämä kirjallinen raportti koostuu tiivistelmästä, johdannosta, opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteiden esittelystä, sekä projektin pohjana käytetystä tietoperustasta. Kuvaamme myös projektin suunnittelun ja toteutuksen, esittelemme ja arvioimme toiminnallisen osuuden, pohjaten omaan arvioomme ja saatuun palautteeseen. Lisäksi on pohdinta, lähdeluettelo ja liitteet.

Luvussa kaksi avaamme opinnäytetyön suunnittelu ja käynnistysprosessin, kolmannessa luvussa esittelemme opinnäytetyön tietoperustan. Luvussa neljä keskitymme kuvaamaan toiminnallisen osuutemme, Eläinten juhlien, rakenteen ja arvioimme sen onnistumista. Viidenteen lukuun on kerätty pohdintaa opinnäytetyöprosessista kokonaisuudessaan alkaen ideasta kirjallisen raportin kirjoittamisen lopettamiseen. Arvioimme myös omaa oppimis- ja työskentelyprosessistamme niin asetettujen tavoitteiden kuin sosionomin kompetenssien kautta.

Opinnäytetyön tarkoituksena on mm. omien ohjauskompetenssien vahvistuminen ja lasten osallisuuden lisääminen. Toiminnallista osuutta kehitetään edellisenä vuonna kulttuurivii-kolla kerätyn palautteen mukaisesti. Edellisenä vuonna oli moni varhaiskasvatuksen yksik-
kö nostanut esiin sen, että toimintaa ei tarjota muuta kuin keskustan alueella. Kuvio 1 koostuu kolmesta eri näkökulmasta, jotka ovat lapset, työn tilaaja Kokkolan kaupungin varhaiskasvatus sekä opinnäytetyön tekijät (KUVIO 1). Liitteistä löytyy taulukko, johon olemme koonneet eri näkökulmista tavoitteita kokonaisuuden hahmottamiseksi (LIITE 2).

	Organisaatio	Asiakas	Opiskelijat
Tulostavoitteet	-Loistavaa! –viikon vuotuinen jatkumo -Tasavertaisuuden toteu- tuminen -Varhaiskasvatuksen näky- vyyden ja lasten osallisu- uden lisääminen	-Aktiivinen osallistuminen -Vuorovaikutus ryhmän kanssa	-Opinnäytetyön valmistuminen -Ammattiin valmis- tuminen
Toiminnalliset tavoitteet	- Varhaiskasvatussuunni- telman toteuttaminen	-Osallistuminen -Ryhmätoiminta	-Verkoston luominen -Loistavaa! –viikon draamatyöpajojen ohjaaminen
Oppimistavoit- teet	-Yhteistyön hyödyntämi- nen sosionomiopiskelijoi- den kanssa jatkossa	-Itseilmaisu - Ryhmätyösken- tely -Toisten huomi- oiminen ja kuun- teleminen	-Omien ohjaamis- kompetenssien vah- vistaminen -Oppia ilmaisukasva- tuksen merkitys var- haiskasvatuksessa

KUVIO 1. Opinnäytetyön tarkoitus

Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena. Hoito, kasvatus ja opetus nitoutuvat toisiinsa ja nämä ulottuvuudet painottuvat eri tavoin eri-ikäisillä lapsilla. Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteenaloihin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia. Lapselle ominaiset toimintatavat otetaan huomioon ja ne ohjaavat kasvatusympäristön toi-

mintatapoja. Kasvatusyhteisön toimintatavoissa toteutuvat kielen merkitys, sisällölliset orientaatiot ja lapsen oppiminen.

Varhaiskasvatuksen ensisijainen tavoite on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lapsilla on myös luontainen taipumus sanoilla leikittelyyn. Taiteelliset peruskokemukset puolestaan syntyvät musiikista, kuvallisista ja tanssillisista sekä draamallisista toiminnoista. Projektimme tarkoitus oli tarjota lapsille työpajojen muodossa mahdollisuuden itseilmaisuuksiin ja saada heidät tuntemaan osallisuutta. Halusimme edistää heidän hyvinvointiaan. Tarkoituksiimme kuului myös varhaiskasvatussuunnitelman esteettisten ja kielellisten sekä eettisten orientaatioiden toteutuminen.

Opinnäytetyön tavoitteena on harjaannuttaa ohjaajataitojemme lisäksi myös projekti työskentelyyn vaadittavia taitoja. Opinnäytetyön avulla haluamme vahvistaa sosionomi kompetenssejamme. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa kirjallinen raportti, jossa arvioimme omaa kehityskaartamme koko opinnäytetyönprosessin kuluessa. Opinnäytetyö on osoitus siitä opista, mikä opiskelun aikana on opiskelijan reppuun tarttunut. Ammattikorkeakouluopintoja määrittelevä asetusta toteaa näin: ” Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijoiden valmiuksia soveltaa tietojään ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä.

Lapsen näkökulmasta opinnäytetyön tavoitteena on lasten osallisuuden vahvistaminen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen yksiköihin tuodaan opinnäytetyön toiminnallisen osuuden myötä uusia työkaluja lasten kanssa työskentelyyn ja asioiden käsittelyyn. Lapsen osallisuuden tukeminen lisää lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa. Haluamme opinnäytetyöllämme osoittaa, kuinka draamakasvatus tukee lapsen osallisuutta ja vahvistaa lasten luontaista luovuutta.

Ilmaisukasvatukseen perustuvan työpajan toiminnallisena tavoitteena on ryhmätoiminta ja osallistuminen Eläinten juhliin. Työpajassa ryhmä toimii yhdessä vuorovaikutuksessa sekä omien ryhmänohjaajien että meidän, juhlien järjestäjien kanssa. Tämä on yksi tulostavoite lapselle. Toinen tulostavoite lapsen kohdalla on hänen aktiivinen osallistumisensa ryhmän toimintaan. Tämä aktiivinen osallistuminen antaa lapselle mahdollisuuden osallistua hänen omalla panoksellaan ja omalla tavallaan. Ketään ei pakoteta juhliin, vaan kaikki perustuu omaan haluun osallistua.

Draamatyöpajoissa roolit ja niihin heittäytyminen antaa lapselle mahdollisuuden tutkia ympäristöön ja itseään, sekä tuoda omia ajatuksiaan esille roolihahmossa. Työpajat pitävät sisällään opetuksellisen osuuden, missä käsitellään kiusaamista ja sen esiin herättämiä tunteita. Tämän roolileikin avulla lapsi pystyy tunnistamaan tunteita itsessään ja muissa sekä siirtämään tapahtumia myös osaksi oikeaa elämää.

Oppimistavoitteena on myös ryhmätyöskentelyn harjaannuttaminen niin, että kuunnellaan ja otetaan toiset ryhmäläiset huomioon. Tämä leikin varjolla tapahtuva oppiminen ja itseilmaisuus tulevat työpajassa esiin luonnostaan esimerkiksi riimittelyn avulla.

Varhaiskasvatuksen tärkein tulostavoite on Loistavaa! -viikon vuotuinen jatkumo. Hyväksi todettu yhteistyö halutaan vakiinnuttaa osaksi Kokkolan kaupungin ja Centrian välistä yhteistyötä. Loistavaa! -viikko koostuu eri toimijoista ja varhaiskasvatuksen näkyvyyden ja lasten osallisuuden lisääminen on Kokkolan varhaiskasvatukselle tärkeää. Varhaiskasvatuksessa halutaan myös kiinnittää huomiota tasavertaisuuden toteutumiseen eri yksiköiden välillä. Tästä syystä työpajoja päätettiin viedä niihin varhaiskasvatuksen yksiköihin, joissa osallistuminen Loistavaa! -viikon eri tapahtumiin ei ole itsestään selvää tai helppoa.

Toiminnalliset tavoitteen varhaiskasvatuksessa liittyivät Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen. Varhaiskasvatuksen eri orientaatioita toteutetaan työpajoissa, joissa lapset saavat ilmaista itseään niin musiikin, riimittelyn kuin näyttelemisen muodossa. Varhaiskasvatus on kokonaisuus, joka sisältää niin hoidollisia, opetuksellisia kuin opetuksellisia piirteitä, jotka kaikki esiintyvät draamatyöpajojen eri toiminnoissa.

Varhaiskasvatuksen oppimistavoite liittyy sosionomiopiskelijoiden ja alueen runsaan opiskelijatarjonnan hyödyntämiseen jatkossa varhaiskasvatuksessa, myös Loistavaa! -viikon ulkopuolella. Sosionomiopiskelijoiden hyödyntäminen osana laadukasta ja toimivaa varhaiskasvatusta palvelee niin varhaiskasvatuksen henkilökuntaa kuin opiskelijoita. Henkilökunnalla on mahdollisuus vastaanottaa uusia ideoita opiskelijoilta, ja opiskelijat pääsevät harjoittelemaan ohjaajakompetenssejaan autenttisissa olosuhteissa.

Opinnäytetyö sisältää opiskelijoiden osalta konkreettiset tavoitteet työn valmistumisesta, ammattiin valmistumisesta. Alun perin suunnitelmissa oli myös ajatus varhaiskasvatuksen kelpoisuuden hankkimisesta. Kelpoisuuden saadakseen sosionomiopiskelijoiden täytyy suorittaa 60 opintopistettä opinnoistaan sosiopedagogisia varhaiskasvatukseen suuntautuneita opintoja, joista yksi osa on opinnäytetyö, joka suuntaa varhaiskasvatukseen. Molem-

pien kohdalla kävi kuitenkin niin, että opintojen edetessä suuntautuminen muuttui ja kelpoisuuteen vaadittavien opintojen suorittaminen ei ollut opinnäytetyön tavoitteena.

Oppimistavoitteina opiskelijoilla on omien ohjaajakompetenssien vahvistaminen. Samalla he saavat projektin aikana käsityksen ilmaisukasvatuksen merkityksestä varhaiskasvatuksessa. Toiminnallinen opinnäytetyö opettaa opiskelijoita työskentelemään projektissa, sekä hallitsemaan projektityöskentelyssä vaadittavia taitoja. Myös nämä oppimistavoitteet palvelevat sosionomiopiskelijoita siirryttäessä työelämään.

Opinnäytetyön tavoitteena on myös vahvistaa sosionomin kompetensseja. Sosionomi (AMK) kompetensseja ovat asiakastyöosaaminen, palvelujärjestelmäosaaminen, yhteiskunnallinen analyysitaito, reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen sekä yhteisöllinen osaaminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Koulutuksen tuoma ammatillinen pätevyys ja teoreettinen osaaminen ovat asiantuntijaksi kehittymisen edellytys.

Opinnäytetyö mahdollistaa opiskelijoille kompetenssien syventävän osaamisen. Yhteisöllinen osaaminen ja kehittämisosaaminen vahvistuvat, kun toimitaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa. Projektioinnäytetyö kehittää myös johtamisosaamista sekä palvelujärjestelmä osaamista. Oman projektin vetäminen ja vastuunkantaminen kasvattaa myös tulevaisuuden työtehtäviin. Koska opinnäytetyö sisältää kirjallisen tuotoksen, joudumme refleктоimaan omaa toimintaamme ja samalla myös miettimään sitä, mitä projektissa olisi tullut tehdä toisin ja mitä kehitettävää meissä itsessämme on varhaiskasvatuksen toimijoina.

2 OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU JA KÄYNNISTYS

Meille molemmille oli alusta asti selvää, että haluamme tehdä projektioinnäytetyön. Raportoinnin selkeyttämiseksi ja lukemisen helpottamiseksi hyödynnämme mukaillen Lööwin (2002, 12) kuviota projektin rakenteesta (KUVIO 2). Käytämme kuviota selventämään opinnäytetyön eri työvaiheita ja kokonaisuutta. Projekti on ajassa etenevä prosessi, jonka kuluessa käydään läpi tietyt vaiheet. Yksittäisten projektien kesken on aina eroavaisuuksia, mutta pääpiirteissään samat vaiheet löytyvät kaikista projekteista. Kussakin vaiheessa on hoidettava sille tyypillisiä tehtäviä projektin etenemisen ja onnistumisen varmistamiseksi. Projektin vaiheita ovat ideavaihe, esiselvitys ja luonnosvaihe, suunnitteluvaihe, toteutus, tulosten hyödyntäminen ja projektin päättäminen. (Viirkorpi 2000, 11.)

Projekti idea ja eh- dotus	Esiselvitys	Projekti- suunnitelma	Projektin käynnistys ja toteutus	Toiminnallisen osuuden toteutus	Projektin arvi- ointi
----------------------------------	-------------	--------------------------	--	------------------------------------	--------------------------

KUVIO 2. Projekti idea, ehdotus ja esiselvitys (Lööw 2002,12)

2.1 Suunnitteluprosessin vaiheet

Kokkolan kaupungin varhaiskasvatus lähestyi koulua alkukeväästä 2012 tarjoten opiskelijoille mahdollisuutta osallistua Loistavaa! -viikolle. Ehdotus työpajoista tuli heiltä, mutta he jättivät vapaat kädet työpajojen sisällön suunnittelemiselle. Ideavaiheessa pyörittelimme teemaa, jonka ympärille opinnäytetyömme rakentaa. Usean kirjastokäynnin jälkeen törmäsimme sopivaan kirjallisuuteen ja idea Eläinten juhlista alkoi kehittyä.

Esittelimme ideamme työelämän tilaajalle, joka ohjasi meitä ottamaan yhteyttä teatterikuraattoriin. Kokkolan kaupunginteatteri on yksi Loistavaa! -viikon toimijoista ja yhteistyökumppaneista, joten verkostoituminen sinnepäin oli hyvin luonteva tapa lähteä toteuttamaan draamatyöpajoja. Tapasimme teatterikuraattorin kanssa pariin otteeseen keväällä 2012 kokouksissa ja yksityisesti. Hän suhtautui erittäin kannustavasti ideamme ja pääsimme mm. tutkimaan teatterin puvustoa ja olisimme saaneet lainata sieltä materiaalia työ-

pajoihimme, mutta päädyimme lopulta siihen, että materiaali ei olisi palvellut tarkoitustamme. Teatterikuraattori ohjasi meitä myös tutustumaan prosessidraamaan.

Opinnäytetyön prosessi on laaja ja jakautuu pitkälle ajanjaksolle. Tästä syystä onkin suositeltavaa pitää opinnäytetyöpäiväkirjaa. Päiväkirja toimii muistin apuna, jotta raportin kirjoittamisvaiheessa pystyy muistamaan, mitä ratkaisuja alussa on tehty ja miksi.

Mietimme myös tässä vaiheessa työpajoihimme sopivaa kohderyhmää ja etsimme kirjallisuudesta tietoa lasten kehitysvaiheista. Esiselvityksen jälkeen päätimme suunnata työpajat koskemaan 4-5-vuotiaita lapsia. Prosessidraaman ja kohderyhmän valinnan myötä pystyimme myös rajaamaan viitekehyksen opinnäytetyöhön sekä valikoimme opinnäytetyön raportoinnissa esiin nostamamme tietoperustan.

Toukokuussa 2012 teimme projektisuunnitelman (LIITE 3) jonka jätimme ohjaajamme Anne Jaakonahon hyväksyttäväksi (KUVIO 3). Opinnäytetyön tilaajan, Satu Forsbergin, kanssa tapasimme säännöllisesti Loistavaa! -viikon yhteispalavereissa, joissa pidimme häntä ajan tasalla prosessimme kulusta. Työelämänohjaaja antoi meille alusta asti hyvin vapaat kädet ja luotti toiminnallisen osuutemme toteutuvan. Allekirjoitimme yhteistyösopimuksen ja saimme tutkimusluvan syyskuussa 2012 (LIITE 4).

Projekti idea ja ehdotus	Esiselvitys	Projekti-suunnitelma	Projektin käynnistys	Toiminnallisen osuuden toteutus	Projektin arviointi

KUVIO 3 Projektisuunnitelma ja käynnistys

Syyskuussa 2012 tapasimme teatterikuraattorin kanssa. Keskustelimme ideoistamme ja saimme häneltä kannustusta ja vinkkejä käytännön toteutukseen. Syys- lokakuun aikana 2012 suunnittelimme ja hankimme materiaalit, joita draamatyöpajassa tarvittiin. (mm. naamarit, musiikki yms.). Alkuperäinen suunnitelmamme oli toteuttaa harjoitteluinterventio ennen Loistavaa! -viikkoa, mutta ajan puutteen vuoksi jäi tämä toteutumatta.

Teimme projektisuunnitelmaan toteutussuunnitelman (LIITE 5). Toiminnallinen osuus oli hyvissä ajoin valmis, joten pystyimme jättämään toteutussuunnitelman hyvin väljäksi. Ai-

kataulutuksemme tarkin kohta oli draamatyöpajojen järjestäminen, ja saimme ne tehtyä aikataulun ja sopimuksen mukaisesti.

Draamatyöpajoihimme tarvitsimme hyvin vähän materiaalia. Alusta lähtien oli selvää, että työn tilaajalla ei ole mahdollisuutta sijoittaa työhön rahallisesti. Työpajamme ideana oli käyttää hyödyksi lasten omaa mielikuvitusta, ja pyrimme pitämään rekvisiitan mahdollisimman minimissä. Draamatyöpajoja varten lainasimme kirjallisuuden, musiikin ja pehmoletut. Kirjallisuus ja musiikki lainattiin kirjastosta ja lelut itseltämme. Lisäksi hyödynsimme eri leikeissä kulloisenkin yksikön tarjoamia mahdollisuuksia. Rahallisesti suurin panostus omien työtuntiemme lisäksi olivat matkakulut ja työpajoissa käytettävät naamarit. Paalutteita varten saimme avustuksen paikalliselta yritykseltä T:mi K. H. Tervatontulta, joka antoi kirjekuoret ja postimerkit. Draamatyöpajojen jälkeen kävi ilmi, että tulemme saamaan osan matkakulukorvauksista Kokkolan kaupungilta (KUVIO 4).

Menot	Tulot
Matkakulut - 80,00 €	Matkakorvaukset +80,00 €
Naamiot -30,00 €	
Postikulut -9,50 €	Postikulut T:mi K. H Tervatonttu + 9,50 €
Projektityöntekijöiden palkkakustannus 1020 €	

KUVIO 4. Tulot ja menot

2.2 Projektioorganisaatio

Projektioorganisaation muoto riippuu projektin luonteesta. (Löw 2002, 27- 28) Loistavaa! -viikon organisaatio koostui useammasta projektiryhmästä, jotka yhdessä muodostivat Loistavaa! -viikon kokonaisorganisaation. Projektimme oli yksi varhaiskasvatuksen projektiryhmistä Loistavaa! -viikolla. Muita yhteistyötahoja olivat mm. Keski-Pohjanmaan Balettiopisto, Kokkolan lasten ja nuorten kuvataidekoulu, Museotoimi, Kokkolan kaupunginkirjasto, Kokkolan kaupungin teatteri, Taito Keski-Pohjanmaa, koulutuspalvelut, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut, Keski-Pohjanmaan konservatorio sekä Keski-Pohjanmaan kama-

riorkesteri. Projektioorganisaation on kokoontunut yhdessä säännöllisesti kevään 2012 ja syksyn 2012 välisenä aikana.

Projektin tilaajana toimii Kokkolan kaupunki. Kaupungin edustajana ja yhteyshenkilönä projektissa toimi vt. varhaiskasvatuksen koordinaattori Satu Forsberg. Anne Jaakonaho toimi ammattikorkeakoulu Centriasta projektimme ohjaavana opettajana. Kokonaisvastuun projektista kannoimme me, Katja Honkala ja Eija Uunila. Projektipäällikköinä vastasimme suunnittelusta, toteutuksesta ja lopputuloksesta. Seurasimme projektimme etene- mistä ja pyrimme luomaan onnistuneen toimintatuokion varhaiskasvatuksen toimintayksi- köissä.

Lisäksi hyödynsimme tuttavapiireissämme olevien varhaiskasvatustyötä tekevien asiantun- tijuutta ja keskustelimme heidän kanssaan opinnäytetyöhömmme liittyvistä teemoista ja var- sinkin työpajojen käytännön toteutuksesta. Hyödynsimme myös meillä jo olemassa olevia verkostoja ammattikasvattajiin.

3 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA

Avaamme tässä luvussa sekä opinnäytetyön aiheeseen että työskentelyprosessiin liittyvää ammatillista tietoperustaa, jonka perusteella olemme opinnäytetyötämme suunnitelleet. Nämä lähtökohdat ovat auttaneet meitä toiminnallisen osuuden kehittämässä ja suunnittelemisessä. Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet nousevat tämän ammatillisen tietoperustan pohjalta.

Toiminnallinen opinnäytetyö on eräs vaihtoehto ammattikorkeakoulun ns. perinteiselle tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallinen opinnäytetyö muodostuu kaksiosaisesta kokonaisuudesta, jossa yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi. Opinnäytetyön toiminnallinen osuus on ammatillisen tiedon, taidon ja tekemisen näyte. Opinnäytetyöraportista puolestaan selviää mitä, miksi ja miten on tehty, millainen työprosessi on ollut ja millaisiin tuloksiin ja johtopäätöksiin on päädytty. Parhaimmillaan opinnäyteraportti osoittaa tekijöidensä kypsyyttä ja hyödyttää muita opiskelijoita antamalla heille erilaisia ja uusia ideoita ja näkökulmia. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9, 65–67.)

Projektissa käydään läpi hyvin jäsenneilty prosessi, joka johtaa ideasta toteuttamiseen. Tunnusomaisia piirteitä projektille ovat tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus, kertaluonteisuus, tietyt resurssit, sekä selkeä alku ja loppu, jolloin hyvä lopputulos edellyttää hyvää prosessia. Toiminnalliselle opinnäytetyölle voidaan pitää perusteluna kun mietitään tämän päivän työelämän erilaisia ja eripituisia projekteja. Ammattikorkeakoulun käyneeltä odotetaan taitoa suunnitella ja organisoida, mutta myös taitoa työskennellä asiantuntijaorganisaatioissa erilaisissa tiimeissä ja verkostoissa. Lisäksi kysytään kielitaitoa, kekseliäisyyttä, joustavuutta ja kykyä heittäytyä nopeasti toimenkuvasta toiseen. (Hakala 1998; Hakala 2004.)

3.1 Varhaiskasvatus opinnäytetyön pohjana

Maassamme on pitkä varhaiskasvatushistoria, erilaisia varhaiskasvatuksen muotoja on aloitettu jo 1800-luvulla. Kotikasvatuksen rinnalla alettiin järjestää lainsäädäntöön perustuvaa julkista varhaiskasvatusta, johon kuului mm. lastenseimet, lastentarhat sekä erilaiset kerhomuotoiset lasten hoito ja opetuspaikat. (Lujala 2008, 203, 213.) Yhteiskunnan järjes-

tämä varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka koostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta (Stakes, 2005, 7).

Kuntien tulee laatia oma varhaiskasvatussuunnitelma, joka pitää sisällään kunnan omat varhaiskasvatuksen strategiset linjaukset. Näin lisätään lasten yhdenvertaisuutta sekä edistetään varhaiskasvatuksen sisältöä ja laatua. (Nivalainen 2007, 7) Varhaiskasvatuksen ensisijainen tavoite on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja sen keskeisinä tavoitteina on lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen. Hyvinvoiva lapsi on kiinnostunut ympäristöstään, ja hän voi suunnata energiansa leikkiin, oppimiseen ja arjen toimiin itselleen sopivin haastein. (Stakes 2005, 11.)

Varhaiskasvatus on siis kokonaisuus, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa, painottuen eri-ikäisillä lapsilla eri tavoin. Hyvällä kasvatussisällöllä ja toimilla edistetään lapsen myönteistä minäkäsitystä, lapsen ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä ajattelun kehittymistä. Koska varhaiskasvatus on kasvatuksellista vuorovaikutusta, jossa lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen merkitys, on henkilöstöllä oltava hyvä varhaiskasvatusosaaminen ja kyky havainnoida lasta. (Hujala, Purola, Parila-Haapakoski & Nivala 2007, 75)

Sosionomin (AMK) osaamisvaatimuksia varhaiskasvatuksessa ohjaavat valtakunnalliset sosiaalialan koulutusohjelman kompetenssit. Kompetenssien tarkoituksena on vastata ammattiryhmälle asetettuihin osaamisvaatimuksiin (Uusitalo 2005, 48) sekä tehdä sosionomin ydinosaaaminen näkyväksi. Uusitalon mukaan (2005, 42) kompetensseilla viitataan tehtävätilanne- ja kontekstisidonnaisesti yksilön ominaisuuksiin ja osaamiseen työssä. Sosionomi (AMK) osaa havainnoida ja arvioida sekä lapsen yksilöllisiä että ryhmäkohtaisia tarpeita sekä tukea ja ohjata lapsia kasvun, kehityksen ja oppimisen eri vaiheissa. Sosionomilla on tietoa ja taitoa suunnitella, toteuttaa ja arvioida tavoitteellista ja pedagogisesti kehittävää toimintaa lapsille huomioon ottaen varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet. Leikin tukeminen, edistäminen, sekä tarvittaessa ohjaaminen, kuuluvat myös sosionomin osaamiseen. Sosionomien opinnoissa menetelmällisessä osaamisessa olennaisessa asemassa on luovien ja toiminnallisten menetelmien tuntemus, jossa korostuu sosiaalipedagoginen työote. Sosiaalipedagogiikkaan kuuluu keskeisesti ryhmän sisäinen aktivoiminen, joka on ohjaajan tärkein tehtävä. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2011, 2.)

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan, että taiteessa lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma. Tässä maailmassa kaikki on mahdollista ja leikisti

totta. Taiteeseen sisältyy säännönmukaisuus, joka liittyy lapsen oppimiseen ja harjoitteluun. Lapsi nauttii taiteesta, taidoista ja ilmaisusta tehdessään sitä yksin tai osallistuessaan erilaisiin tuotoksiin yhdessä muiden kanssa. Lapsi kehittyy yksilönä ja ryhmän jäsenenä taiteellisen kokemisen ja tekemisen kautta (Stakes 2005, 24.)

Varhaiskasvatuksessa on suuri merkitys esteettisellä orientaatiolla. Varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan, että esteettinen orientaatio on laaja ja monitahoinen, ja minkä yksi sisältö on taidekasvatus. Me pureuduimme tässä opinnäytetyöprojektissämme taidekasvatuksen muodoista draamakasvatukseen. Draamatyöpajamme, Eläinten juhlat olivat nostamassa taidekasvatuksen merkitystä ja arvoa varhaiskasvatuksessa niin henkilökunnan kuin lasten ja vanhempien silmissä.

Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2010) todetaan, että lapsen vahvuuksia tuetaan kannustamalla häntä omakohtaisten kokemusten ja elämysten kautta. Lasta kannustetaan tekemään, kokemaan ja ilmaisemaan tunteitaan, ajatuksiaan ja aistimuksiaan monipuolisesti. Draamatyöpajat vastasivat mielestämme varhaiskasvatussuunnitelmassa mainitun taiteellisen kokemisen ja ilmaisun tukemiseen, jossa ovat läsnä tunteet, leikki, mielikuvitus ja luovuus. Kasvattajan tehtävä on kannustaa lasta tekemään, kokemaan ja ilmaisemaan tunteitaan, ajatuksiaan ja aistimuksiaan monipuolisesti Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman (2010) mukaan. Tunteet, leikki, mielikuvitus ja luovuus sekä työskentelyyn uppoutuminen sekä ongelmanratkaisu ovat läsnä taiteellisessa kokemisessa ja ilmaisemisessa. Lapset pääsevät nauttimaan omista tuotoksista sekä onnistumisen, epäonnistumisen että uudelleen yrittämisen kokemuksista. (Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 12.)

3.2 Draamakasvatuksen näkökulma opinnäytetyössä

Draama on vanhasta kreikan kielen sanasta dromena johdettu sana, jolla viitataan rituaalisen toiminnan valmistamiseen. Dromena liittyy vahvasti tapahtumiin, jotka olivat ihmiselämän kannalta merkityksellisiä ja tunteita herättäviä, kuten esimerkiksi syntymä ja eri ikäkausien siirtymävaiheet. Draaman ydin on ihmiselle merkityksellisessä toiminnassa ja kuvittelussa. (Jäälinoja 2000, 20.) Opinnäytetyömme draamatyöpajojen toiminnan sisältönä on kiusaaminen ja sen herättämät tunteet, sekä lasten toiminta ja kuvittelu.

Draamassa liikutaan todellisen ja epätodellisen maailman välillä omana itsenään ja eri rooleissa. Tällainen työskentely avartaa lapsen kokemusmaailmaa ja auttaa luomaan tilanteille ja asioille uusia merkityksiä. Rooleissa toiminen mahdollistaa uusien näkökulmien löytymisen ympäröivässä maailmassa. (Toivanen 2009, 31.) Kokemuksellisen oppimisen ja tunteiden ilmaisun lisäksi draamakasvatus edistää myös erilaisten viestintätaitojen kehittymistä. (Liukko 1998, 131.) Eläinten juhlissa rooliin asetuttiin osallistumalla eläimenä juhliin. Kiusaamisteemaa käsitellään ensin eläinten rooleissa, mutta asia nostetaan myös koskemaan lapsen omaa ympäristöä. Näin lapset liikkuvat sekä todellisessa että mielikuvitusmaailmassa rooleissa ja omana itsenään (Jäälinoja 2000, 21.)

Draamakasvatus on luonteeltaan leikillisen vakavaa toimintaa. Toimintamuotona on leikki, mutta tarkoitus on vakava. Työskentelyn tulee olla hauskaa, mutta osallistujien on oltava tosissaan ja yritettävä parhaansa. Draamasopimuksen avulla siirrytään kuvitteelliseen paikkaan ja aikaan. Draama voi myös rakentua monien eri taiteiden lajien avulla. Tämä mahdollistaa ilmaisun toteutumisen luovasti ja monipuolisesti. Draamallinen toiminta korostaa yksilöiden välistä vuorovaikutusta sekä ryhmälähtöisyyttä. Ymmärtämys toisia kohtaan, toisten hyväksyminen, vastavuoroisuus ja empatia vahvistuvat draamakasvatuksen avulla. Draamatyöskentelyn avulla saadaan aikaan toimintaa, joka aktivoi sellaisiakin lapsia, jotka eivät muuten kykene keskittymään aikuisen johtamaan toimintaan. (Toivanen 2009, 31–32, 35.)

Draaman käyttö on merkittävä työväline myös varhaiskasvatuksessa. Käsitteenä draamakasvatus pitää sisällään erimuotoiset draaman toimintamuodot, jota varhaiskasvatusikäisten lasten kanssa käytetään. Varhaiskasvatuksessa toiminnan keskiössä on itse draamaprosessi. Tähän prosessiin osallistuva lapsi voi päästä osalliseksi monitasoisista oppimisesta, joka syntyy ryhmän yhteistoiminnasta. Teatterin tekeminen ei ole draamakasvatuksessa päämääränä, vaan toiminta tapahtuu ilman yleisöä lapsiryhmän kesken. Lapsiryhmää ohjatessa draaman avulla aikuisen ohjaajan rooli on toimia aloitteiden tekijänä ja roolimallien tarjoajana. (Toivanen 2009, 30.) Draamaprosessissa vuorovaikutus lapsen kanssa edistää tämän kehitystä ja kasvua, kun lasta autetaan ilmaisemaan itseään eri tavoin (Liukko 1999, 9). Draama edistää osallisuutta, kun harjoitusten avulla lapsen oma ääni pääsee esiin.

Suomessa on tehty väitöskirjatutkimuksia varhaiskasvatuksessa olevasta draamakasvatuksesta. Tutkimukset osoittavat, että lasten pitkäjänteisyys ja keskittymiskyky kehittyvät draamatyöskentelyn avulla. Draamatyöskentelyssä keskeisessä osassa on dialogisuus. Va-

haiskasvatuksen opetus ja kasvatus on dialogista, mutta se tapahtuu pääasiassa puheen tasolla. Varhaiskasvattaja neuvoo, opettaa ja ohjaa lasta. Käyttämällä draamaa muuttuu ohjaajan ja lapsen vuorovaikutus kokonaisvaltaisemmaksi, koska mukaa tulee toiminnan dialogisuus. (Toivanen 2009, 31.) Eläinten juhlissa tämä toiminnan dialogisuus näkyi siinä, että juhliin osallistuneet lapset ja aikuiset olivat tasavertaisia eläinrooleissaan.

Prosessidraama saapui Suomeen 1980-luvulla Allan Owensin myötä. Draamaan osallistuminen merkitsee asioiden tutkimista ja tekemistä, sekä yhdessä reflektointia. Draamassa tehtävä tarina on jokaisella ryhmällä omanlaisensa. (Rainio 2009, 7.) Saimme huomata myös toiminnallisessa osuudessamme, että jokainen lapsiryhmä rakensi siitä omanlaisensa juhlan, vaikka annetut teemat ja tehtävät olivatkin samoja.

Prosessidraaman keskeisiä piirteitä ovat:

- Dialogisuus rakentavana vuorovaikutuksena
- Leikillisyyden ylläpitämä energiataso
- Prosessin merkityksen korostaminen
- Ryhmän kuunteleminen ja valintojen moniäänisyys
- Keskeneräisyyden hyväksyminen
- Kollektiivisen kokemuksen ymmärtäminen
- Eettisten periaatteiden ja toiseuden kunnioittaminen. (Rainio 2009, 8.)

Opinnäytetyömme toiminnallinen osuus Eläinten juhlat perustui dialogisuuteen ohjaajien ja lasten välillä. Eläinten juhlia suunnitellessa otettiin huomioon se, että leikki ja vakavampi teema ovat tasapainossa energiatason säilymiseksi. Lapset eivät saaneet unohtaa sitä, että juhlat eivät ole vain olemista vaan siihen liittyy jokin opetuksellinen teema. Eläinten juhlissa jokaisen jäsenen kunnioittaminen ja ryhmän kuunteleminen olivat tärkeässä osassa. Meille opiskelijoille oli tärkeä tiedostaa, että prosessi oli kulloisenkin lapsiryhmän kanssa lyhyt ja saattoi monessa kohtaa tuntua siltä, että se jäi keskeneräiseksi. Eläinten juhlat oli kollektiivinen kokemus, jossa ryhmä jakoi yhteiset tunteet, jotka heräsivät kiusaamisen teeman ympärille.

3.3 Roolileikin näkökulma opinnäytetyössä

Leikki ja lapsuus liitetään erottamattomana yhteen. Varhaiskasvatuksessa leikki nähdään lapselle tärkeänä kehityksen mahdollistajana. Roolileikissä lapsi toimii sekä todellisissa että kuvitteellisissa tilanteissa. Roolileikissä lapsi ottaa roolin vastaan ja toimii siinä roolissa esim. matkien roolihenkilön ääntä tai toimintaa. Leikkiessään roolissa lapsi oppii hallitsemaan itseään ja oppii kontrolloimaan omia halujaan suhteessa rooliin ja siihen liittyviin sääntöihin. Aikuisen tehtävä roolileikeissä voi olla suoraa tai epäsuoraa. Suorassa menetelmässä aikuisella on aktiivinen rooli ja hän ohjaa leikkiä, esittää kysymyksiä ja antaa neuvoja. (Lehtinen & Walamies 1998, 10 – 15.)

Roolileikki edellyttää, että lapsella täytyy olla kyky ja halu hankkia aineksia, joita kuvitteellinen tilanne toteutuakseen vaatii. Myös suunnittelukykyä tarvitaan, mutta sitä itse leikki vie myös eteenpäin. Kehittyneimmistä roolileikeistä löytyy myös vastinrooleja, joissa lapsi asettuu toisen asemaan pyrkiessään jäljittelemään roolinsa esikuvaa. Jotta leikin juoni pysyy kasassa, rooleihin tarvitaan jo kielellistä vuoropuhelua. Kantava elementti näissä leikeissä on kirjaimellisesti rooli. Pienempien lasten roolileikkejä varten on hyvä varata välineitä, joilla lapsi voi merkitä leikkipaikkaansa ja omaa rooliaan (naamiot, hatut, laukut, viitat ym.) sekä rooleihin liittyviä toimintavälineitä, jotka kuvastavat selkeästi kyseistä roolia (Helenius & Mäntynen 2002, 139 – 140.)

Leikissä esiintyvät roolit sidotaan leikin aiheeseen tai teemaan. Lapset tuovat mukaan usein myös luovuutensa, samasta teemasta voi syntyä useita eri versioita. Leikin perusteemat liittyvät kuitenkin usein ihmissuhteisiin ja niiden keskeisiin muotoihin. (Helenius 1993, 84.) Eläinten juhlissa lapset pukivat ylleen eläinnaamarin, jonka avulla he pystyivät samaistumaan rooliinsa. Eläinten juhlien esiin nostama teema kiusaamisesta esitettiin roolileikin avulla 5-vuotiaiden kehitystason mukaisesti.

Kommunikoidessaan leikin kautta toisen ihmisen kanssa lapsi oppii leikkimään ja huomaa, kuinka sosiaaliset roolit toimivat. Lapsi käyttää aikaisemmin oppimaansa, mutta rooli on kuitenkin abstraktio. Kehittyneemmässä leikissä lapsi osaa personoida roolejaan esiintymällä, ilmaisemalla asenteitaan ja elävöittämällä keskusteltavia asioita esim. muuttamalla äänensävyään. (Lindqvist 1998, 128.) Eläinten juhlissa 5-vuotiaat lapset osasivat jo elävöittää eläinhahmojaan. Roolileikki oli heillä jo sillä asteella, että rooliin samaistuminen kävi helposti, ja he toivat Eläinten juhliin mukanaan oman panoksensa.

3.4 Lasten osallisuus osana opinnäytetyötä

YK:n ihmisoikeussopimus sopimus hyväksyttiin yleiskokouksen yksimielisellä päätöksellä 20.11.1989 ja tuli kansainvälisesti voimaan 2.9.1990. YK:n ihmisoikeussopimus on maailman laajimmin ratifioitu ihmisoikeussopimus, jossa on mukana 193 maata. (Vain Somalia ja Yhdysvallat puuttuvat.) Suomi on ratifioinut sopimuksen vuonna 1991, ja Suomen oma lainsäädäntö on sopimuksen mukainen. YK:n ihmisoikeussopimuksessa on neljä periaatetta:

- 1) Kaikki lapset ovat tasa-arvoisia.
- 2) Lapsen etu on ensisijainen kaikessa päätöksenteossa.
- 3) Lapsella on oikeus hyvään elämään.
- 4) Lapsen näkemykset on otettava huomioon.

(Finlex 2014)

Lapsella on kolme perusoikeutta. Oikeus erityiseen suojeluun ja hoivaan. Lapsella on oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista. Lapsella on oikeus osallistua ja tulla kuulluksi kaikissa itseään koskevissa asioissa. (Tast 2010.)

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää tukea lapsen osallisuutta. Hujalan & Turjan (2011,47) mukaan osallisuus liittyy vahvasti yhteisöllisyyteen, minkä vuoksi ryhmän jäsenyyttä ja lasten keskinäistä sekä aikuisen ja lasten välistä yhteistä toimintaa on alettu korostaa. Päiväkodissa lapset tuntevat olevansa osallisia ryhmässään. Muiden ryhmän jäsenten kanssa lapsi voi rakentaa tietoa, kulttuuria ja omaa identiteettiään sekä kokea ryhmänjäsenyydestä syntyvää arvokkuuden tunnetta. (Hujala & Turja 2011, 46–48.) Osallisuus on laajemmassa merkityksessä mukana olemista, johon liittyy vahvasti kokemuksellisuus. Myönteiset osallisuuden kokemukset lisäävät lapsen hyvinvointia ja kokemukset ovat myös tärkeitä lapsen kehityksen kannalta. (Nurmi & Rantala 2011, 50–54.)

Osallisuus on todellista silloin, kun lapsi osallistuu aktiivisena toimijana omaan oppimiseensa. Osallisuuden oppiminen tarkoittaa silloin sitä, että kokemisen ja vaikuttamisen kautta lapsi kasvattaa ymmärrystä ympäristöstään. (Nyland, 2009, 39–40.) Pienten lasten osallisuuteen liittyy omien oikeuksien ja mahdollisuuksien tiedostaminen ja harjoittelu.

Oman vuoron odottaminen, lelujen jakaminen ja kaverin kuunteleminen ovat taitoja, joita lapsi opettelee aikuisen tukemana. Varhaiskasvatuksessa näitä asioita harjoitellaan muun toiminnan sisällä ja ohessa erilaisissa arjen toiminnoissa, kuten esimerkiksi siirtymätilanteissa. (Göncü, Main & Abel 2009, 200.) Draamatyöpajoissa lasten osallisuutta tuetaan sillä, että lapsille ei anneta valmiita vastauksia ja kysymyksetkin ovat johdattelevia. Johdattelun jälkeen lapset pääsevät itse muodostamaan tilanteelle oman todellisuutensa.

4. DRAAMATYÖPAJOJEN TOTEUTUS

Tämä opinnäytetyö on tehty toiminnallisena projektina. Tässä luvussa avaamme käytännön toteutusta draamatyöpajojen osalta kulttuuriviikolla (KUVIO 5)

Projekti idea ja ehdotus	Esiselvitys	Projekti-suunnitelma	Projektin käynnistys	Toiminnallisen osuuden toteutus	Projektin arviointi

KUVIO 5. Toiminnallisen osuuden toteutus

4.1 Draamatyöpajojen toteutuksen rajaus

Eläinten juhlat draamatyöpajat oli alusta asti määritelty tietylle ajanjaksolle. Loistavaa! -viikon tapahtumat oli nimensä mukaisesti kerätty kuuden päivän sisälle. Aikaisempina vuosina oli kuulunut kritiikkiä siitä, kuinka toiminta keskittyi kantakaupungin alueelle. Tarjontaa viikon aikana oli kovasti, mutta kaukaisemmille yksiköille mahdollisuus osallistua oli todellisuudessa vaikeaa. Kauempana sijaitsevilla yksiköillä ei ollut niin hyvin mahdollisuutta mennä eri tilaisuuksiin kuin niillä yksiköillä, joissa kaikki oli kävelymatkan päässä. Oma lähtökohtamme oli tuoda Loistavaa! -viikko niihin varhaiskasvatuksen yksiköihin, jotka muuten olisivat jääneet osattomaksi tapahtumista.

Saimme työn tilaajalta vapaat kädet intervention luomiseen. Päätimme käyttää hyödyksi omia vahvuksiamme ja mielenkiintomme kohteita. Edellisen vuoden työpajat olivat olleet musiikkipainotteisia, joten se vaihtoehto suljettiin ensimmäisenä pois. Oma mielenkiintomme painottui ilmaisukasvatukseen ja draaman tekemiseen. Saimme yhteistyö kumppaniksi Loistavaa! -viikon tiimoilta Kokkolan kaupunginteatterin teatterikuraattorin, jonka avulla aloimme rakentaa prosessidraamaan pohjautuvaa työpajaa.

Draaman kantavaksi teema valikoitui kiusaamisen ehkäisy, käyttämämme kirjallisuuden pohjalta. Olimme törmänneet sopivia runoja etsiessämme Eläinten juhla-nimiseen runokirjaan, jossa riimiteltiin eläinten juhlista ja niissä tapahtuvista asioista. Eläinten juhlat oli selkeä tapahtuma, joka mahdollisti tunteiden käsittelyn lyhyessä ajassa.

Draaman ja riittelyn luoman kehyksen vuoksi päädyimme valikoimaan varhaiskasvatuksen 5-vuotiaat lapset työpajoihin sopivaksi ryhmäksi. Draamatyöskentely, roolileikki ja riittely ovat 5-vuotiaan lapsen ominta alaa. Rajasimme lapsiluvun niin, että ryhmässä tulisi olla maksimissaan 10 lasta. Tällä rajauksella halusimme varmistaa sen, että ryhmän koko pysyisi tarpeeksi pienenä osallisuuden takaamiseksi. Tämä rajaus myös helpotti materiaalien hankintaa sekä ryhmän ohjattavuutta.

Olimme keväällä 2012 yhteydessä varhaiskasvatuksen yksiköihin Lohtajalla, Kälviällä, Ruotsalossa, Koivuhaassa ja Ykspihlajassa. Arvioimme yhdessä yksiköiden yhdyshenkilöiden kanssa yksiköiden 5-vuotiaisten lasten lukumäärän ja sovimme uudesta yhteydenpidosta syksyllä 2012. Alun perin olimme ajatelleet pitää viisi työpajaa, yksi jokaisessa yksikössä. Kälviällä ja Ykspihlajassa oli 5-vuotiaita enemmän kuin 10, joten päädyimme pitämään näissä yksiköissä kaksi perättäistä työpajaa. Halusimme näin varmistaa, että yksikön jokaisella 5-vuotiaalla lapsella on mahdollisuus osallistua draamatyöpajaan. Syksyn yhteydenpidossa varmistui lasten lukumäärä, ja samalla selvitimme, oliko ryhmissä erityislapsia tai muita asioita, joita meidän tulee ottaa huomioon työpajojen toteutuksessa.

4.2 Eläinten juhlien käytännön rakenne ja toteutus

Eläinten juhlat koostuivat musiikin, runon ja leikin yhdistelmästä. Valmistelimme tilan draamatuokiota varten etukäteen, ja lapset saapuivat tilaan musiikin säestyksellä. Jokainen interventio aloitettiin yhteisellä draamasopimuksella lasten kanssa, jossa sitouduimme noudattamaan yhdessä sopimiamme sääntöjä. Tämän jälkeen esittelimme itsemme Mansikkina ja Onnina, jotka järjestävät Eläinten juhlia.

Eläinten juhliin oli kutsuttu monenlaisia eläimiä, jotka lapset saivat itse keksiä riimien kautta. Luimme loppusointuisia runoja, joiden riimiparit muodostivat lapsille tuttuja eläinhahmoja. (LIITE 6.) Eläinten tunnistamisen jälkeen jaoimme lapsille koristellut pussit, jotka pitivät sisällään eläinnaamarin. Lapset kurkistivat pussiin, jonka jälkeen he alkoivat etsiä paria/ryhmäänsä äänтелеillä pussissaan olevan eläinhahmon mukaisesti. Eläinryhmien hakeminen tehtiin musiikin säestyksellä.

Eläinryhmien/parien muodostumisen jälkeen astuimme yhdessä eläinrooliin. Tämä tehtiin konkreettisella teolla: piirsimme eteemme laadikon, jonka sisään jokainen astui muuttuen

eläimeksi. Juhlissa pitää olla aina ohjelmaa, joten seuraavaksi eläimet leikkivät kuumaperuna-leikkiä. Kuuma peruna-leikissä pieni pallo tai palikka kiertää ringissä musiikin soiodessa ja jokainen yrittää pitää sitä mahdollisimman vähän aikaa kädessään. Se eläin jolle peruna jää musiikin tauotessa, putoaa pelistä pois. Perunaa kierrätetään niin kauan, että saadaan selville yksi voittaja.

Vauhdikkaan perunaleikin jälkeen istuimme piiriin kuuntelemaan eläinrunoa ponista, jota on kiusattu (LIITE 6). Runon jälkeen seurasi keskustelu siitä, mistä runossa oli kyse ja mitä ajatuksia se lapsissa herätti. Keskustelua laajennettiin jokerikysymysten avulla koskemaan runon lisäksi myös lasten kokemuksia kiusaamisesta ja siihen puuttumisesta. Lisäksi lapset pohtivat, mitä kyseisissä tilanteissa tulisi tehdä, mitä he itse tekisivät ja mitä toivoisivat toisten tekevän. Yhdessä mietittiin, miten voi olla hyvä ystävä.

Keskustelua seurasi patsastyöskentely. Keskustelussa esiin nousseet tunteet esitettiin patsaina. Eläin pari- tai -ryhmä meni toisten eteen näyttämään, miltä näyttää esim. surullinen poni. Keskusteltiin yhdessä patsaasta ja arvioitiin tunnetilan näkyvyyttä patsaassa.

Rauhallisen osuuden jälkeen Onni ja Mansikki halusivat ottaa valokuvia vieraistaan. Musiikin soiodessa lapset tanssivat ympäri tilaa. Musiikin ollessa tauolla lapset pysähtyivät still-kuvaan, ja Onni ja Mansikki kulkivat heidän keskellään ottamassa mielikuvitus valokuvia albumiinsa mielikuvitus kameralla. Kuviin haluttiin iloisia vieraita eläinten juhlissa.

Eläinten juhlat päättyivät roolista poistumiseen. Lapset ottivat naamarin pois päästään ja ravistelivat hahmon itsestään pois ruumiinosa kerrallaan. Ravistelun jälkeen astuttiin pois roolilaatikosta ja sanottiin ääneen, ettei enää olla eläimiä ja sanottiin oma nimi, esim. ” En ole enää Onni vaan olen Eija. ”

Viimeisenä istuimme lattialle kuuntelemaan lasten arviointia Eläinten juhlista. Tämä toteutettiin niin, että lapsille ojennettiin vuorotellen pehmolelu, joka antoi puheoikeuden. Jokainen lapsi sai halutessaan antaa palautetta siitä, mikä oli kivaa tai ei ollut kivaa. Lisäksi lapsille annettiin kotiin vietäväksi palautelomake, jonka he saivat täyttää kotona vanhempien kanssa. (LIITE 7.)

Tiesimme etukäteen, että jokaisen lapsiryhmän mukana on yksi tai kaksi aikuista. Olimme etukäteen päättäneet, että he saavat osallistua Eläinten juhliin haluamallaan panostuksella ja olimme myös varanneet eläinnaamareita heidän käyttöönsä.

Eläinten juhlien lopuksi pitämäämme arviointikierrrokseen osallistuivat lasten lisäksi mukana olleet aikuiset. He antoivat palautetta ryhmässä olemisesta ja työpajoissa olleista toiminnoista. Olimme myös valmistelleet aikuisille oman palautelomakkeen, jonka annoimme heille ennen poistumista varhaiskasvatusyksiköstä (LIITE 8). Annoimme palautelomakkeita yhden yksikköä kohden, ja niissä yksiköissä, joissa toteutimme kaksi työpajaa, vastasivat aikuiset palautteeseen yhdessä.

5. LOISTAVA DRAAMAA PROJEKTIN KOKONAISARVIOINTI

Tässä luvussa arvioimme Loistavaa Draamaa! -projektia kokonaisuutena (KUVIO 6). Arvioimme suunnitteluprosessin toteutumista sekä draamatyöpajoja. Tulemme arvioimaan myös sitä, kuinka projektimme toteutus vastasi projektisuunnitelmassa esittämiimme tavoitteisiin ja kuinka onnistuimme projektityöskentelyssä.

Projekti-idea ja ehdotus	Esiselvitys	Projekti-suunnitelma	Projektin käynnistys	Toiminnallisen osuuden toteutus	Projektin arviointi
--------------------------	-------------	----------------------	----------------------	---------------------------------	---------------------

KUVIO 6. Projektin arviointi

5.1 Suunnitteluprosessin toteutus ja arviointi

Aloitimme suunnitteluprosessin helmikuussa 2012. Alusta lähtien olimme päätyneet siihen, että työpajat toteutettaisiin ilmaisullisin keinoin. Käytimme paljon aikaa siihen, että haimme juuri oikean kirjallisuuden ja musiikin työpajoihin. Toisaalta tämä panostus vei aikaa suunnitteluprosessin kirjaamistyöltä. Suunnitteluprosessimme oli sidottuna koulutuksemme laatimiin aikatauluihin, mutta toisaalta olimme myös edellä. Kun pidimme ryhmämme aihepiiriseminaaria, oli meillä jo käynnissä projektisuunnitelman tekeminen. Toisaalta tämä sai aikaan sen, että olimme paljon oman onnemme nojassa. Onnistuimme hyvin rajaamaan työemme, ja tässä auttoi selkeä ohje, jonka työelämän tilaaja meille tarjosi. Toisaalta tämä myös hillitsi omaa tavoitteiden asetteluamme. Tavoitteemme ovat olleet hyvin konkreettisia ja sitoutuneet vahvasti työpajojen ympärille.

Projektisuunnitelmamme on toiminut ohjenuorana läpi opinnäytetyöprosessin. Toisaalta olisimme voineet panostaa siihen enemmän, niin se olisi tuottanut tulosta lopullisessa raportointivaiheessa. Opinnäytetyön kirjoittaminen olisi ollut helpompaa, jos olisimme käyttäneet projektisuunnitelma vaiheessa enemmän aikaa tietoperustan keräämiseen. Projektisuunnitelmassa olevassa toteutussuunnitelmasta (LIITE 3/9) käy ilmi keväällä 2012 ajattelemamme aikataulus. Alkupäässä pysyimme hyvin aikataulusssa ja saimme projektisuun-

nitelman hyvin käyntiin, mutta lokakuussa aikomamme koeinterventio jäi pitämättä. Tarkoituksemme oli heti keväällä 2013 alkaa kirjoittaa opinnäytetyöraporttia, niin että olisimme jättäneet sen hyväksyttäväksi syksyllä 2013.

5.2 Draamatyöpajojen arviointi

Olimme suunnitelleet pitävämme harjoitusintervention ennen virallista Loistavaa! -viikkoa jossakin varhaiskasvatuksen yksikössä. Kuitenkin omat aikataulumme opiskelussa ja työelämässä eivät antanut myöten ja jouduimme jättämään harjoitusintervention väliin. Tämä näkyi ensimmäisessä interventiossamme Koivurinteen päiväkodissa Lohtajalla. Omassa suorituksessamme oli lievää epävarmuutta ja ensimmäisen kerran jännitystä. Huomasimme myös rakenteessa puutteen, jonka korjasimme heti seuraaviin interventioihin. Kuuma peruna leikki puuttui Lohtajan interventiosta, ja se aiheutti sen, että lapsille ei ollut tarpeeksi paljon toimintaa. Lisäksi päätimme laittaa naamarit pusseihin, jotta saisimme pariensittään enemmän haastetta.

Toiminnan puuttuminen näkyi levottomuutena ja keskustelun vähyytenä. Lapset karkailivat aiheesta, ja jouduimme itse työskentelemään paljon pitäksemme ryhmän kasassa. Ryhmän oma ohjaaja kertoi jälkikäteen ryhmän olevan haastava. Tunnistamme ryhmän haasteellisuuden, mutta toisaalta koemme, että saimme pidettyä ryhmän kasassa ja vietyä tuokion läpi suunnitelmien mukaisesti. Huomasimme puutteet, korjasimme ne, ja oma arviomme on, että seuraavissa interventioissa tuokion rakenne oli toimivampi.

Olimme suunnitelleet tuokiot niin, ettei tilalle ollut suuria tai erityisiä vaatimuksia. Näin ollen olimme sopeutuvaisia vastaanottamaan sen tilan, joka eri yksiköissä oli meille tarjota. Tavoittemme oli mataloittaa kynnystä vastaanottaa vastaavanlaisia vierailuita tulevaisuudessa. Iloinen taustamusiikki loi mielestämme juhliin tuleville lapsille positiivisen ensivaikutelman ja viritteli juhlatunnelmaan. Lasten palautteesta kävi ilmi, että he pitivät riimitystä ja se oli heille tuttua.

Draamasopimuksen tekeminen onnistui lasten kanssa hyvin ja luonnollisesti. Lapset muodostivat ryhmän yhteiset säännöt luontevasti, ja meidän ei tarvinnut nostaa isoja kysymyksiä esille. Olimme mielestämme onnistuneet ikäryhmän valinnassa, koska roolin ottaminen

oli tälle ikäryhmälle helppoa. He eivät missään vaiheessa kyseenalaistaneet roolin merkitystä juhlien onnistumiseksi.

Lasten palautteessa ylivoimaiseksi suosikiksi nousi kuuma peruna-leikki. Lapset halusivat leikkiä sitä useamman kerran ja interventiomme rakenne antoi myötä niin, että pystyimme elämään ryhmän toiveen mukana. Interventiomme runko oli suunniteltu ”noin”-aikataululla, joka mahdollisti sen, että pystyimme elämään kulloisenkin ryhmän mukana. Tämä mahdollisti prosessidraaman onnistumisen. Kuuma peruna-leikki oli lapsille tuttu, ja sitä leikitään 5-vuotiaiden kanssa eri sovelluksilla (leikistä on olemassa mm. tuoli- ja hatuversio). Roolissa leikkiminen toi mukanaan uuden ulottuvuuden, josta lapset pitivät.

Poniruno ja siitä keskustelu herätti monenlaisia tunteita. Lapset nostivat esiin kiusaamisen ja siihen liittyviä tunteita. Jokerikysymykset olivat johdattelevia, mutta kun keskustelu lähti parhaimmillaan pyörimään, oli niiden rooli aika pieni. Eläinnaamareissa meillä oli mukana myös poninaamari. Jälkikäteen kun olemme analysoineet lasten kirjallista palautetta, huomasimme, että runo kiusatusta ponista ja poninaamari olivat huono yhdistelmä. Jollekin, jolla oli poninaamari, oli kiusaaminen tullut henkilökohtaiseksi kokemukseksi.

Patsastyöskentelyssä hyödynsimme sitä, että samoja eläinhahmoja oli useampi. He saivat mennä yhdessä muodostamaan patsaan ja osallistumisen kynnys oli matalampi. Patsastyöskentely oli mielestämme ikäkaudelle sopiva. Lapset pääsivät käyttämään koko kehoaan tunteen muodostamisessa, mutta toisaalta keskusteluissa nousi esille sekin, kuinka pienellä eleellä voi näyttää mitä tuntee. Havainnoimme myös, että patsastyöskentelyyn osallistuivat myös ne, jotka osallistuivat vähemmän keskusteluun. Patsastyöskentely oli tukemassa yksittäisen lapsen osallisuuden tunnetta.

Juhlat haluttiin lopettaa iloiseen tunnelmaan ja tämän vuoksi olimme valinneet still-kuvat ja tanssin. Lapset pitivät tanssimisesta ja osallistuivat mielellään. Ikäkauden sopivuus näkyi tässäkin, sillä Onni ja Mansikki ottivat kuvia mielikuvituskameroillaan. Vapaassa tilan käytössä ja tanssimisessa oli vaarana se, että meno muuttuu liian villiksi. Osasimme kuitenkin rajata tanssiin käytettävän ajan niin, että villiintymisen merkkien ilmaantuessa lopeimme.

Koimme, että roolista luopuminen oli tärkeä osa prosessin kannalta. Lapsille ei jäänyt rooli päälle, ja he antoivat palautteen tuokiosta omana itsenään. Palautelomakkeet, jotka jaoimme lapsille ja ryhmän omille ohjaajille palautuivat hyvin takaisin meille. Jokaisesta käy-

mästämme yksiköstä palautui lähes kaikki lomakkeet ja niiden täyttämiseen oli käytetty aikaa. Koemme, että tämä lomake tuki tavoitettamme kasvatuskumppanuudesta. Lapset olivat keskustelleet vanhempiensa kanssa päivän tapahtumista ja tuoneet esiin ilmaisukasvatuksen osuutta varhaiskasvatuksessa.

Vertaispalautteesta kävi ilmi, että tuokiot olivat myös osallistuneen henkilökunnan mielestä onnistuneet hyvin. Tuokiota oli luonnehdittu sopivan pituiseksi, aiheiltaan hauskaksi sekä kiinnostavaksi. Sisältöä pidettiin hyvänä sen moninaisuuden vuoksi, sekä lyhytjännitteisten lasten mielenkiinnon säilymisen kannalta pidettiin hyvänä useampaa lyhyemmästä toiminnallisesta osuudesta koostuvaa kokonaisuutta.

Kysymykseen interventioiden sisällön sopivuudesta kyseiselle ikäkaudelle oli kaikissa palautteissa vastattu sen olleen sopiva. Muutamat olivat myös ajatelleet, että pienemmätkin olisivat iloinneet mukana olosta. Saimme myös kiitosta aihevalinnoista. Kiusaamisesta ja tunteista puhuminen oli koettu ajankohtaiseksi aiheeksi.

Tämäntyyppistä toimintaa ei ole päiväkodissamme juurikaan harrastettu, joten se oli lapsille uusi kokemus. Oli itsekkin hyvä huomata, miten lapset tunteita käsittelevät toiminnan kautta.

Lapset pitivät eläinaiheisista naamioista. Myös aikuiset mainitsivat muutamassa palautteessa kivat naamiot, joista lapset olivat pitäneet.

Ohjaustaitoihimme viittaavassa kysymyksessä saimme palautetta hyvästä valmistelusta ja suunnittelusta. Ohjeet olivat olleet selkeitä, ja lapset olivat ohjaajien mukaan olleet hyvin mukana. Ohjeet olivat selkeitä.

Keskustelua lasten kanssa, heidän mielipiteensä ja asiansa kuunneltiin

Itsellemme jäi interventioista tunne, että aikuisen rooliin heittäytyminen oli lapsille erittäin tärkeää. Oman ryhmän aikuisen osallistuminen roolileikkiin näkyi lasten suurempana panostuksena. Muutamassa ryhmässä aikuisen osallisuus jäi lievemmäksi, ja tämä näkyi lapsiryhmän toiminnassa kautta linjan. Saimme todeta, että toistot lisäsivät varmuutta. Kun intervention runko oli itselle selvä, jäi enemmän aikaa paneutua intervention sisältöön

5.3 Toiminnallisten ja oppimistavoitteiden toteutumisen arviointi

Projektiopiskelu tuottaa valmiuksia ja työelämä taitoja sekä mahdollistaa ammatillisen kasvun. Projektityöskentely lisää yhteistyötä työelämän kanssa, ja se antaa mahdollisuuden oppia ideoimaan ja sekä toteuttamaan rohkeasti ideoitaan. Nykyiselle työelämälle on ominaista, että työskennellään moniammatillisissa tiimeissä ja työntekijöiden tulee osata verkostoitua. Oman projektiosaamisen kehittäminen on sijoitus tulevaisuuteen (Vesterinen 2006, 16.)

Projektisuunnitelmassamme asetimme toiminnallisiksi tavoitteiksi varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamisen sekä kasvatuskumppanuuden vahvistamisen. Lapsille halusimme vahvistaa äidinkielellisiä orientaatioita sekä harjaannuttaa ryhmätoimintaa. Halusimme myös tukea lasten osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Sosionomiopiskelijoina toiminnallinen tavoitteemme oli luoda verkostoja varhaiskasvatukseen sekä ohjata toimivat työpajat Loistavaa! -viikolle. (LIITE 2.)

Toiminnalliset tavoitteet onnistuivat mielestämme hyvin. Löysimme draamatyöpajojen materiaaliksi loistavan runokirjan, joka piti sisällään hienoja riimejä, joiden sisään kätkeytyi jokin syvempi opetus. Muodostimme draamatyöpajojen rungon niin, että lapset pääsivät toteuttamaan äidinkielellistä orientaatiota riimittelyn avulla. Draamatyöpajamme toimivat palautteidenkin mukaan hyvin, ja lapset jaksoivat pysyä ryhmätoiminnassa mukana koko draamatuokion ajan. Koska käytimme juuri prosessidraamaa työpajojen muotona, pääsivät lapset vahvistamaan osallisuuttaan. Lapset tekivät Eläinten juhlat juuri oman näköisekseen.

Pääsimme verkostoitumaan hyvin varhaiskasvatukseen. Vierailimme useammassa yksikössä ja teimme näin itseämme tutuksi varhaiskasvatuksessa. Tämä tavoite tuntui alussa hyvin tärkeältä, koska olimme molemmat suuntaamassa varhaiskasvatukseen. Myöhemmin omat tavoitteemme muuttuivat tältä osin, että emme kumpikaan hakeneet varhaiskasvatuksen kelpoisuutta. Koemme kuitenkin, että verkostoituminen ei ollut hukkaan mennyttä työtä, sillä verkostoituminen on tärkeä osa sosiaalia.

Oppimistavoitteeksi asetimme suunnitteluvaiheessa lapsille itseilmaisun vahvistamisen. Halusimme myös tukea lasten ryhmätyöskentelyä niin, että he huomioisivat ja kuuntelisivat toisiaan. Niin oman kuin vertaispalautteesta saamamme arvioinnin mukaan onnistuimme myös tässä tavoitteessa hyvin. Draamatuokiomme oli sopivan mittainen, ja se oli suunnattu oikealle ikäryhmälle. Lapset jaksoivat hyvin keskittyä ja ilmaisun käyttö oli monelle

uutta, mutta mielenkiintoista ja mukavaa. Onnistuimme luomaan turvallisen ilmapiirin, jossa lapset uskalsivat ilmaista itseään. Aihepiiri oli myös tarpeeksi kiinnostava, niin että lapset jaksoivat kuunnella ja huomioida toisiaan.

Halusimme oppimistavoitteena vahvistaa sosionomiopiskelijoiden ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä tulevaisuudessa. Ajatuksemme oli suunnitteluvaiheessa, että yhteistyö ei jäisi pelkästään vuotuisen Loistavaa! -viikon yhteistyöhön vaan yhteistyötä olisi eri muodoissa muulloinkin. Yhteistyömme eri varhaiskasvatusyksiköissä sujui hyvin ja toimimme luotettavasti ja työympäristöä kunnioittavasti. Olisimme kuitenkin voineet enemmän suoraan kertoa ja kannustaa varhaiskasvatuksen yksiköitä olemaan yhteydessä ammattikorkeakouluun, jotta yhteistyö olisi vahvistunut. Olisi varmaan ollut hyvä, jos olisimme vielä käyttäneet aikaa arvioinnin keräämiseen siten, että olisimme tehneet sen haastattelemalla varhaiskasvatusyksiköiden työntekijöitä joko heti draamatyöpajojen jälkeen tai myöhemmin. Emme myöskään huomioineet tätä oppimistavoitetta palautelomakkeiden suunnittelussa. Olisimme voineet jättää yhteistyöajatuksen siemenen itämään lisäämällä esim. kysymyksen, olisitko kiinnostuneet tekemään yhteistyötä sosionomiopiskelijoiden kanssa Loistavaa! -viikon ulkopuolella.

Sosionomiopiskelijoina asetimme itsellemme oppimistavoitteeksi omien ohjaajan kompetenssien vahvistamisen sekä ilmaisukasvatuksen merkityksen oppimisen varhaiskasvatuksessa. Ohjaajakompetenssimme vahvistuivat ja saimme hyvin hallittua lapsiryhmiä, joissa lapset olivat meille vieraita. Lisäksi huomasimme, että varmuutemme lapsiryhmän kanssa työskentelyssä on tuonut meille varmuutta myös muiden ryhmien ohjaamisessa. Koemme, että olemme löytäneet omia vahvuuksia ja kehitettäviä puolia ohjaajina draamatyöpajojen myötä.

5.4 Tulostavoitteiden toteutumisen arviointi

Opinnäytetyöskentely on prosessinomainen oppimisen muoto, jonka avulla harjaannutaan etsimään tietoa sekä soveltamaan sitä. Opinnäytetyöskentely opettaa lähde- ja itsekritiikkiä, ongelmanratkaisua sekä päättely- ja argumentointitaitoja. Opinnäytetyöskentely tukee oman työn tavoitteellista suunnittelua ja aikatauluttamista. Laadittaessa opinnäytetyötä perehdytään prosessinomaiseen työskentelyyn sekä oman työn arviointiin ja omien työkäy-

täntöjen kehittämiseen. Opinnäytetyö on toisin sanoen tehokas ammatillisen kasvun väline. (Hakala 2004,35)

Asetimme projektisuunnitelmaan tulostavoitteet. Kokkolan kaupungin varhaiskasvatukselle tärkeä tulostavoite oli varhaiskasvatuksen näkyvyys Loistavaa! -viikolla. Yhteistyöhön sosionomien kanssa haluttiin saada luonteva jatkumo. Asetimme tulostavoitteeksi kulttuuriviikon tapahtumien kirjaamisen osaksi vuotuista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Tavoitteemme oli myös toteuttaa tasavertaisuutta varhaiskasvatuksen eri yksiköissä viemällä työpajat kaupungin laidalla sijaitseviin yksiköihin.

Draamatyöpajamme ei ollut yleisesti avoin tilaisuus, vaan toteutimme ne ennalta sovitussa yksiköissä. Emme siis itse markkinoineet draamatyöpajoja, mutta ne mainittiin Loistavaa! -viikon yleisessä ohjelmassa. Näin ollen meidän osuutemme varhaiskasvatuksen toteutuksessa näkyi. Koska viikon ohjelmamainoksissa näkyi toimipaikat, vahvistimme kuvaa siitä, että toteutamme draamatyöpajoja varhaiskasvatukselle tasavertaisesti eri yksiköihin.

Lapsille tulostavoitteena oli aktiivisen osallistumisen varmistaminen ja vuorovaikutus oman ryhmän kanssa. Draamatyöpajojen runko varmisti sen, että jokainen lapsi sai osallistua toimintaan haluamallaan panostuksella. Toivomme tämän antaneen myös lapsille kipinän, että he osaavat jatkossa vaatia mahdollisuutta toimia aktiivisina toimijoina varhaiskasvatuksen erilaisissa toiminnoissa. Työpajamme olivat selkeät, ja vuorovaikutus oli dialogista ryhmän sisällä. Koska me emme sanelleet suoraan, mitä tapahtuu, annoimme lasten omalle toiminnalle ja mielikuvitukselle tilaa. Vuorovaikutusta tuki myös se, että alusta asti painotimme, ettei Eläinten juhlissa ole oikeaa tai väärää vastausta. Uskomme, että työpajoihin osallistuneet aikuiset saivat myös ideoita siihen, kuinka he omassa työssään voivat olla tukemassa lasten aktiivista osallistumista.

Sosionomiopiskelijoina asetimme opinnäytetyön tulostavoitteeksi varhaiskasvatuksen kelpoisuuden hankkimisen, ammattiin valmistumisen ja opinnäytetyön valmistumisen. Omat tavoitteemme ovat muuttuneet matkalla liittyen kelpoisuuden hankkimiseen. Ammattiin valmistumisen edellytyksenä on opinnäytetyön valmistuminen ja tämän raportoinnin myötä olemme varmistamassa näiden molempien tavoitteiden toteutumista.

Tulostavoitteet ovat kohdallamme onnistuneet suurimmalta osalta. Tapahtuman kirjaaminen varhaiskasvatussuunnitelmaan oli tavoitteena hieman epärealistinen, koska olimme liikkeellä liian myöhään suhteessa vuotuisen toimintasuunnitelman tekemiseen. Toisaalta

olisimme voineet osoittaa aktiivisuutta itse enemmän ja olla yhteydessä asian tiimoilta varhaiskasvatukseen kesän aikana. Tulostavoitteissa kiinnityimme todella suuresti itse draamatyöpajoihin ja niiden hyvään suunnitteluun ja toteutukseen. Lapsilta ja vertaispalautteesta saamamme arvioinnin mukaan onnistuimme hyvin. Koemme myös itse, että vahvuutemme tuli hyvin esille draamatyöpajoissa ja osasimme etsiä hyvää materiaalia draamatyöpajoihin. Lisäksi olimme aktiivisesti tekemisissä Kokkolan kaupungin teatterikuraattorin kanssa, ja tällä toiminnalla pystyimme varmistamaan hyvän laadun työpajoissa.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön suunnittelutyö alkoi helmikuussa 2012 ja opinnäytetyön kokonaisuuden tekeminen on ollut pitkäjänteistä työtä. Alkuvaiheessa idean muokkaaminen vaati meiltä paljon pohdintaa. Idea draamasta oli alusta asti selvä, mutta toteuttamistapa yksittäisten, tuntemattomien lapsiryhmien kanssa, asetti meille omat haasteensa. Luonteeltamme olemme hyvin erilaisia, mutta olemme kokeneet, että tämä on ollut meille hyödyksi opinnäytetyötä tehdessä. Olemme tasapainottaneet toisiamme. Toinen harkitsee vähän enemmän ja toinen säntää usein suin päin asiaan. Toisaalta työskentely yhdessä on asettanut aikataulullisia haasteita. Välillä oli vaikeaa löytää yhteistä aikaa, ja se lieneekin osasyyn siihen, että opinnäytetyön raportointi on venynyt näin pitkälle.

Toiminnallisen osuutemme toteuttaminen oli suhteessa nopeasti ideoinnin jälkeen. Opiskelumme muodostui niin, että tiesimme syksyllä 2012 ennen Loistavaa! viikkoa olevan työharjoittelujakson. Tästä syystä oli alusta asti selvää, että projektisuunnitelmamme tulee saada hyväksyttävään muotoon heti alkusyksystä 2012. Tästä kiireestä aiheutui erinäisiä paineita, ja toisaalta näin jälkikäteen ajateltuna meillä ei myöskään ollut tarpeeksi tietoa projektin toteuttamisesta ja erityisesti dokumentoinnin merkityksestä työn arvioinnissa. Olisimme varmasti voineet enemmän hyödyntää opinnäytetyötä ohjaavaa opettajaa siinä vaiheessa, kun teimme projektisuunnitelmaa.

Toiminnallinen osuus toteutui mielestämme hyvin ja koemme onnistuneemme siinä mielessä, että emme ole tuottaneet työmme tilaajalle pettymystä. He saivat yksiköihinsä laadukkaita draamatyöpajoja, aivan kuten tilasivat. Koko opinnäytetyötä ajatellen olisi ollut viisasta nähdä se vaiva ja kerätä eri varhaiskasvatyüksiköistä etukäteen vanhemmilta lupa dokumentoida draamatyöpajat joko videolle tai äänitallenteelle. Nyt toiminnallisen osuuden arviointi perustuu täysin omiin havaintoihimme ja lapsilta ja aikuisilta kerättyyn palautteeseen. Palaute oli sinänsä positiivista ja varsinkin lasten kohdalla onnistuimme tekemään ikäkauden mukaiset palautelaput.

Varhaiskasvatyüksiköiden aikuisille suunnattuihin palaute-lomakkeisiin olisimme puolestaan voineet käyttää enemmän aikaa. Olisimme esimerkiksi voineet kysyä, kokevatko he voivansa käyttää prosessidraamaa osana omaa työtään ja näin ollen haastaa heitä vahvistamaan draaman osuutta ilmaisukasvatuksessa. Suullinen palaute toiminnallisista osuudesta oli erittäin myönteistä, ja moni lasten kanssa työskentelevä toki kertoi saaneensa meidän

tavastamme hyödyntää runoja ideoita myös oman toimintansa kehittämiseen. Panostamalla lomakkeisiin olisimme varmasti vaikuttaneet suurempaan osaan.

Opinnäytetyötä raportoidessamme saimme huomata, että olimme jokseenkin epäonnistuneet aikatauluttamisessa. Olimme asettaneet suuren painoarvon itse interventioihin ja niiden toteuttamiseen. Mutta kun ajatellaan koko opinnäytetyöprosessia, on meidän loppumetreillä ollut vaikea raportoida ja sitoa interventiomme osaksi kokonaisuutta. Olemme tuudittautuneet siihen tunteeseen, että meillä on aikaa, ja huomaamattamme on aika mennyt ja kirjoitusprosessi ei olekaan edistynyt samassa suhteessa.

Projektiosaamisemme on harjaantunut opinnäytetyön prosessin aikana. Olemme toimineet osana Loistavaa! -viikkoa ja tuoneet siihen oman panoksemme. Olemme olleet aktiivisesti mukana Loistavaa! -viikon kokouksissa ja osallistuneet moniammatilliseen yhteistyöhön. Opinnäytetyön tilaajan antamat vapaat kädet pakottivat meidät ideoimaan ja selvittämään omat mahdollisuutemme Eläinten juhlien toteuttamisessa.

Eräs toiveemme opinnäytetyön suhteen oli vahvistaa Ammattikorkeakoulun ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä myös Loistavaa! -viikon ulkopuolella. Tämä onkin mahdollinen kehitystehtävä, johon toivomme opinnäytetyömme innostavan. Itse olimme yhteistyöstä todella innoissamme, ja koimme, että samoin olivat lapset. Toivomme, että tämän yhteistyön innoittamana koulu tarjoaisi opiskelijoita enemmän varhaiskasvatuksen yksiköihin. Opiskelijat keräisivät opintopisteitä toteuttamalla luovaa toimintaa käytännön kentällä ja samalla varhaiskasvatus saisi uusia ideoita opiskelijoilta. Meillä toimii Kokkolan kaupungissa myös erittäin laadukas teatteri, jonka teatterikuraattoria voisi myös hyödyntää yhteistyön tiimoilta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli lasten osallisuutta tukemalla tuottaa laadukkaita draamatyöpajoja varhaiskasvatukseen. Työpajojen tuli mahdollistaa lasten osallisuus ja itseilmaisuus. Tavoitteena oli myös vahvistaa ja tuoda esiin varhaiskasvatuksen merkitystä Loistavaa! -viikolla. Varhaiskasvatus halusi tuottaa palveluja tasapuolisesti ja toteuttaa samalla varhaiskasvatussuunnitelmaa. Sosionomiopiskelijoiden tavoitteena oli vahvistaa omaa osaamistaan niin projekteissa kuin varhaiskasvatuksen ohjaajina. Opinnäytetyöprojektin alussa sosionomiopiskelijoilla oli tavoitteena suorittaa varhaiskasvatuksen kelpoisuus. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös vahvistaa ammattikorkeakoulun ja varhaiskasvatuksen välistä vuorovaikutusta.

Draamatyöpajat toteutettiin niin, että lapset pääsivät hyvin luontaisella tavalla osallistumaan toimintaan. Lasten osallisuuteen olisi voinut panostaa vielä enemmän niin, että heidät olisi otettu mukaan jo draamatyöpajojen suunnitteluvaiheessa. Draaman käyttö varhaiskasvatuksessa on jo olemassa, mutta sen roolia tulisi jatkossa vahvistaa edelleen. Saimme huomata, kuinka pelkkä draama nimenä aiheutti joissakin yksiköissä vastarintaa. Draama sanana sidottiin liikaa ammattimaiseen teatteritoimintaan. Jälkikäteen ajateltuna olisimme voineet markkinoida itsemme varhaiskasvatuksen yksiköihin muun kuin draamatyöpajojen alla. Olisi ollut ehkä helpompaa puhua ilmaisukasvatuksesta tai vaikka vain Eläinten juhlista, joissa on musiikkia, runoja ja roolileikkiä.

Työn tilaajana toiminut varhaiskasvatus ja sen edustaja on ollut tyytyväinen toimintaamme Loistavaa! -viikolla. Heidän tärkein tavoitteensa oli saada jatkumoa, ja sen he saivat. Pysyimme hyvin aikataulussa ja muokkasimme Eläinten juhlien sisältöä joustavasti vastaamaan kulloisenkin ryhmän kokoa ja luonnetta. Emme myöskään asettaneet suuria paineita varhaiskasvatukseen vierailullamme, koska olimme varustautuneet hyvin ja toimimme tarvittavat materiaalit mukana tai hyödynsimme ympäristössämme olevaa. Varasimme ajoissa vierailukohtemme. Olimme vielä lähempänä draamatyöpajoja yhteydessä yksiköihin ja varmistimme tulomme. Toimimme siis hyvin ammattimaisesti ja luotettavasti.

Opinnäytetyö prosessin aikana oma kiinnostuksemme varhaiskasvatukseen muuttui. Alun perin tarkoituksemme oli suorittaa varhaiskasvatuspätevyys, eli sosionomin (AMK) koulutuksen mahdollistama lastentarhanopettajan kelpoisuus, mutta opintojen edetessä saimme huomata oman mielenkiintomme painottuvan muille alueille. Tämä ei ole vaikuttanut negatiivisesti suhteessa opinnäytetyön raportointiin, mutta se on toisaalta luonut haasteita opinnäytetyön tietoperustan sitomisessa varhaiskasvatukseen. Jos olisimme edelleen hankkimassa varhaiskasvatuksen kelpoisuutta, olisimme myös olleet enemmän mukana käytännön varhaiskasvatustyössä harjoittelujen kautta. Tämä puolestaan olisi auttanut meitä sitomaan käytännön ja teorian toisiinsa. Toisaalta draamakasvatus aiheena ei ole pelkästään varhaiskasvatukseen kuuluvaa, ja ne taidot, joita olemme opinnäytetyöprosessin aikana harjaannuttaneet, rohkaisevat meitä käyttämään draamaa myös sosiaalialan muilla kentillä.

Opinnäytetyön raportoinnissa kompastuskiveksi on muodostunut kiire. Raportoinnissa meitä olisi ajan lisäksi auttanut aikaisemmin tehty parempi perehtyminen tietoperustaan. Voimmekin rehellisesti sanoa, että opinnäytetyön rakenne jää vähän sekavaksi ja vaatii lukijalta keskittymistä. Olemme ajatustasolla prosessoineet ja rajanneet tarkasti sen asian,

minkä itse koimme tärkeäksi opinnäytetyössä tuoda esille. Kirjallisen raportoinnin tuottaminen ei kuitenkaan ole ollut niin helppoa.

Opinnäytetyön päiväkirjan järjestelmällinen täyttäminen olisi myös helpottanut projektin kirjallisen raportin tekemistä. Olemme päiväkirjassamme kirjanneet pikkutarkasti draamatyöpajojen suunnittelun ja toteutuksen Loistavaa! -viikolla, mutta muu osa prosessista on jäänyt yksittäisiksi päiväkirjamerkinnöiksi. Raportin kirjoittamisessa tämä näkyy siinä, että draamatyöpajat on kirjoitettu hyvin auki ja analysoitu, mutta muu osuus raportissa jää irrallisemmaksi. Olisimme voineet jossakin vaiheessa käyttää enemmän hyödyksi ohjaavaa opettajaa. Tämä olisi varmasti helpottanut raportoinnissa. Lisäksi olisimme voineet olla tarkempia dokumentoinnissa. Se olisi ollut helpottava tekijä raportointivaiheessa.

Opinnäytetyöprosessi on vahvistanut kompetenssiosaamistamme. Koemme, että pystymme suhtautumaan omaan työhömmе kriittisesti ja osaamme arvioida sitä totuudenmukaisesti. Eettinen osaaminen on näkynyt tavastamme tehdä työtä lasten kanssa, ja toimintaamme on koko ajan ohjannut ajatus lapsilähtöisyydestä ja käsitys varhaiskasvatusta ohjaavista eettisistä periaatteista. Dialogisuus on ollut työpajojen kantava voima. Olemme tehneet draamaa lasten kanssa yhdessä heidän ehdoillaan.

Sosionomeilta vaaditaan palvelujärjestelmä ja tutkimuksellista kehittämisosaamista. Tämän opinnäytetyön avulla olemme olleet vahvistamassa yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja sosionomiopiskelijoiden välillä ja olemme luoneet pohjaa yhteistyölle Kaupunginteatterin kanssa. Sosionomien kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen tarkoittaa, että edistetään yksilöiden hyvää elämää yhteiskunnassa. Draamatyöpajojemme avulla olemme edistäneet lasten osallisuutta ja lasten oikeuksien toteutumista.

Omat draamatyöpajamme olivat erittäin tarkkaan määritelty. Tarkoituksena oli toteuttaa draamaa useissa yksiköissä. Olisi ollut mielenkiintoista tehdä viikon aikana draamaa useampaan kertaan saman ryhmän kanssa. Näin olisimme päässeet toteuttamaan puhtaampaa prosessidraamaa. Toisaalta nyt tämä mahdollisuus jää jollekin toiselle työparille tai henkilölle, joka haluaa olla mukana vahvistamassa draamakasvatusta varhaiskasvatuksessa.

Draamakasvatuksen merkitys on mielestämme asia, jota jatkossa tulisi yhä enemmän korostaa niin sosionomien koulutuksessa kuin varhaiskasvatuksessa. Norjassa on draamakasvatusta käytetty kouluissa kiusaamisen ehkäisemisessä. Näin ollen opinnäytetyömme aihepiiri on erittäin ajankohtainen. Useampien nykytutkimusten mukaan syrjäytyminen voi

alkaa jo päiväkodissa. Olemmekin omalla opinnäytetyöllämme halunneet nostaa esiin draamakasvatusta ja sen tarjoamia mahdollisuuksia. Toivomme, että jatkossa tätä aihetta liitettäisiin yhä enemmän varhaiskasvatuksen työkäytäntöihin.

Opintojemme aikana olemme olleet toteuttamassa opintoihin liittyen satutuntia varhaiskasvatukseen. Opinnäytetyöprosessin aikana koimme yhä vahvemmin, että opiskelijoita palvelisi paremmin erilaisten työpajojen järjestäminen suoraan varhaiskasvatusyksiköihin. Tällainen yhteistyö toisi tullessaan etuja niin opiskelijoille kuin varhaiskasvatuksen työntekijöillekin. Lisäksi jos mukaan otetaan koulutuksen tasolla yhteistyö teatterikuraattorin kanssa, on draamakasvatuksen toteuttamisen mahdollisuudet rajattomat.

Opinnäytetyöprosessissamme tekisimme monta asiaa toisin, jos olisimme sitä nyt tekemässä. Vahvistaisimme niin omaa kuin varhaiskasvatuksen näkemystä ottamalla yhteyttä lehdistöön, sekä dokumentoisisimme interventiot joko valokuvin tai videokuvalla. Kuvaaminen tuo työhön myös lisää vastuukysymyksiä, luvat kuvien ottamiseen ja käyttöön tulee kysyä lasten vanhemmilta. Kirjaisimme myös prosessia yksityiskohtaisemmin ylös ja hyödyntäisimme näitä kirjauksia lopullisessa raportoinnissa.

Kuitenkin tulee huomioida, että aloitimme prosessin kaksi vuotta sitten, joten olemme kehittyneet monella osa-alueella tässä matkan varrella. Oma ammatillinen kasvumme on tuonut meille nyt sellaisia välineitä ja ymmärrystä, jota meillä ei vielä kaksi vuotta sitten ollut. Voidaankin siis todeta, että meidän osaltamme opinnäytetyöprosessi on toiminut oppimisprosessina, joka on kehittänyt meitä tulevaisuuden haasteisiin.

LÄHTEET

- Finlex 2014. Oikeusministeriön omistama oikeudellisen aineiston julkinen ja maksuton Internet-palvelu. www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060>. Luettu 23.8.2013.
- Göncü, A., Main, C. & Abel, B. 2009, Fairness in Participation in Preschool, Teoksessa: Berthelsen, D. Brownlee, J. & Johansson, E.(Toim.) Participatory learning in the early Years: research and pedagogy: Routledge.
- Hakala, J. 1998. Opinnäyte luovasti. Kehittämis- ja tutkimustyön opas. Helsinki: Gaudeamus.
- Hakala, J. 2004. Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus.
- Helenius, A. Mäntynen, P. 2002. Leikin aakkoset. Teoksessa A. Helenius, K. Karila, H. Munter, P. Mäntynen H. Siren-Tiusanen, (toim.) Pienet päivähoidossa. Allekolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WS Bookwell Oy. s.84,139-140
- Hujala, E., Purola, A-M, Parila-Haapakoski, & S. Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Gummerus kirjapaino: Jyväskylä.
- Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustannus,
- Jääliinoja, P. 2000 Draaman lähteillä. Teoksessa A. Helenius, P, Jääliinoja & H. Sormunen (toim) Sesam!: avaimia esiopetuksen draamapedagogiikkaan. Jyväskylä: Atena, s. 20-21
- Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2010 pdf-tiedosto. Saatavissa: https://www.kokkola.fi/opetus_ja_koulutus/paivahoito/perhepaivahoito/ Luettu: 11.4.2013.
- Lehtinen, E. Walamies, M. 1998. Hiiri Hiukkasen seikkailu. Lasten leikkitaitojen tukeminen pedagogisen draaman keinoin päiväkotitoiminnassa. Kasvatustieteen, erityisesti varhaiskasvatuksen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatuksen yksikkö.
- Liukko, S. 1998 Ilmaisia ipanoille. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Lujala, E. 2008. Suomen julkisen varhaiskasvatuksen peruskiviä. Teoksessa: A.Helenius. R. Korhonen, (toim.) Pedagogiikan palikat: johdatus varhaiskasvatukseen ja -kehitykseen. Helsinki: WSOY, s.213
- Lööv, M. 2002: Onnistunut Projekti. WS Bookwell Oy, Helsinki.
- Nivalainen, K. 2007. Kehittyvä perhepäivähoito: Ideoita toiminnan suunnitteluun perhepäivähoidossa. Vantaa: Edufin
- Nurmi, S. & Rantala, K. (toim.) 2011. Näyn ja kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat/Lasten keskus Oy.
- Nyland, B. 2009, The Guiding Principles of Participation: Infant, Toddler Groups and the United Nations Convention on the Rights of the Child. Teoksessa Berthelsen, D., Brownlee, J. & Johansson, E., 2009, Participatory learning in the early years: research and pedagogy:Routledge.
- Rainio. E. 2009 Prosessidraama ja tutkiva teatterityö. Sivistysliitto kansalaisfoorumi

Stakes 2003. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus.

Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus.

Sosiaalialan ammattikorkeakoulujen verkoston kannanotto pdf-tiedosto. Saatavissa: http://www.sosiaaliportti.fi/File/ce216c09-a71a-4b49-9c23-21795c03a5b7/Sosiaalihojaus_sosiaalihuoltolaissa_kannanotto_II_09112011.pdf Luettu 13.6.2013.

Tast, S. 2010 Luentomateriaali 20.4. 2010. Lapsen osallisuus varhaiskasvatuksessa. Taustaa ja teoriaa. Lapsella on oikeus kasvattajalla on vastuu. Pdf-tiedosto. Saatavissa: http://www.socca.fi/files/196/Lasten_osallisuus_taustaa_teoraa_tast_200410.pdf Luettu 12.6.2013.

Toivanen, T. 2009. Draamakasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa S.Ruokonen S. Rusanen & A-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Terveyden ja hyvinvointilaitos s. 30-33.

Uusitalo, I. 2005. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 17. Työ tekijäänsä opettaa - sosionomi (AMK) asiantuntijavalmiuksia oppimassa. Turku.

Vesterinen, P. 2006. `Hyvä projekti` -projektiosaamista oppimassa. Teoksessa S. Ruohonen & L. Mäkelä-Marttinen (toim.) 2006. Luovuuden lumo. Kokemuksia projektioppimisesta. Porvoo: WS Bookwell, 15–21.

Viirkorpi, P. 2000. Onnistunut projekti – opas kunta-alan projektityöskentelyyn. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Vilka , H. & Airaksinen T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus

Interventioiden rakenne

Tutustumisleikki – nimi laput n.5 min

Sitoutuminen Eläinten juhliin - ohjaajien rooliin meneminen n.3 min

Riittäilyä hahmoihin n.10- 15 min

Musiikki ”Eläimet aloittelee juhlia” n.3min

Eettisen ongelman käsittely eri muodoissa (runo, tilannekuva, vapaa keskustelu) n.20 min

Lopetusleikki (rooleista poistuminen)

Palaute kierros

	Organisaatio	Asiakas	Opiskelijat
Tulos tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> - Loistavaa viikon vuotuinen jatkumo - Kulttuuriviikon tapahtumien kirjaaminen osaksi vuotuista toimintasuunnitelmaa - Tasavertaisuuden toteuttaminen varhaiskasvatuksessa (viedään työpajoja kaupungin laidalla sijai-seviin yksiköihin) 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktiivinen osallistuminen - Vuorovaikutus ryhmän kanssa - 	<ul style="list-style-type: none"> - Opinnäyte-työn valmistuminen - Ammattiin valmistuminen - Varhaiskasvatuksen kelpoisuuden hankkiminen
Toiminnalliset tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> - Varhaiskasvatussuunnitelman toteuttaminen - Kasvatuskumppanuuden vahvistaminen (arviointilomakkeen täyttö kotona) 	<ul style="list-style-type: none"> - Osallistuminen - Ryhmätöiminta - Äidinkielen orientaatio 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkostojen luominen - Loistavaa -viikon draamatyöpajojen ohjaaminen
Oppimistavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyön hyödyntäminen sosionomi opiskelijoiden kanssa jatkossa 	<ul style="list-style-type: none"> - Itseilmaisuu - Ryhmätöökentely - Toisten huomioiminen ja kuunteleminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Omien ohjaamiskompetenssien vahvistaminen - Oppia ilmaiskasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa

Katja Honkala & Eija Uunila

ELÄINTEN JUHLAT

Projektipinnäytetyö Draamatyöpajoista Kokkolan kaupungin lasten ja nuorten kulttuuriviikolla 4.11- 9.11. 2012

Projektipinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Toukokuu

SISÄLLYS

<u>1. JOHDANTO</u>	3
<u>2. PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET</u>	4
<u>2.1 Projektin kuvaus</u>	4
<u>2.2 Projektin tarkoitus ja tavoitteet</u>	4
<u>2.3 Arviointi</u>	7
<u>2.4 Projektissa huomioon otettava lainsäädäntö</u>	7
<u>3. PROJEKTIORGANISAATIO</u>	8
<u>4. TOTEUTUSSUUNNITELMA</u>	9
<u>4.1 Tehtäväluettelo</u>	9
<u>4.2 Potentiaaliset ongelmat ja riskit</u>	9
<u>5. PROJEKTIBUDJETTI</u>	10
<u>5.1 Menot</u>	10
<u>5.2 Tulot</u>	10
<u>6. OHJAUSSUUNNITELMA</u>	10
<u>6.1 Projektin dokumentointi ja raportointi</u>	11
<u>7. KIRJALLISUUS</u>	11
<u>LÄHTEET</u>	12

1. JOHDANTO

Kokkolan kaupunki järjestää marraskuussa 2012 lasten ja nuorten kulttuuri viikon LOISTAVAA! Edellisen vuoden tapahtumaan eräs sosionomi opiskelija järjesti toiminnallisia musiikkityöpajoja Kokkolan kaupungin eri varhaiskasvatuksen yksiköihin. Varhaiskasvatuksen koordinaattori Satu Forsberg lähestyi sähköpostilla Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulun opettaja Anne Jaakonahoa, joka lähetti viestiä eteenpäin meille opiskelijoille. Satu Forsberg halusi näille hyväksi kokemilleen työpajoille jatkoa.

Olemme molemmat suunnitelleet varhaiskasvatuksen kelpoisuuden suorittamista sosionomi opintojemme yhteydessä joten opinnäytetyömmekin täytyy suuntautua varhaiskasvatuksen alueelle. Tartuimme innolla Satu Forsbergin heittämään haasteeseen ja valitsimme työpajojen toimintamuodoksi draamatyöpajat.

Tulemme toteuttamaan 4.- 9.11 2012 välisenä aikana ilmaisukasvatukseen liittyviä draamatyöpajoja kymmenessä eri Kokkolan kaupungin tarhassa. Haluamme tuoda kulttuuri tarjontaa myös kaupungin laidoilla sijaitseville yksiköille, joilla on vaikeampaa osallistua LOISTAVAA!- viikon aikana toteutettaviin tapahtumiin kaupungin keskustan alueella. Tästä syystä työpajamme toteutetaan suurilta osin juuri näissä laitakaupungin yksiköissä.

Meidän molempien mielestä projektina toteutettava opinnäytetyö tuntuu omimmalta ja haluammekin varhaiskasvatuksen kelpoisuuden lisäksi perehtyä työskentelyyn projektissa ja sen eri osa-alueisiin.

2. PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET

2.1 Projektin kuvaus

Projektinamme on suunnitella, toteuttaa ja arvioida LOISTAVAA viikon aikana ilmaiskasvatukseen pohjaavia työpajoja Kokkolan kaupungin eri päiväkodeissa. Pääyhteistyökumppanimme on Varhaiskasvatuksen koordinaattori Satu Forsberg ja hänen kauttaan työpaja yksiköiksi valikoituneiden henkilökunta mutta tulemme tekemään yhteistyötä muidenkin LOISTAVAA viikolle osallistuvien tahojen kanssa.

Intervention kaava tulee olemaan jokaisella kerralla sama, mutta se toteutetaan kymmenessä eri yksikössä. Interventio koostuu meidän esittäytymisestä, aloitusleikistä, loruista joiden ympärille rakentuu lasten itseilmaisua, rauhoittumisleikistä sekä suullisesta palautteesta. Työpaja on suunnattu 5-6vuotiaille ja ryhmän koko on noin 10–14 lasta päiväkodin koosta ja lapsiryhmistä riippuen.

2.2 Projektin tarkoitus ja tavoitteet

Projektimme on osa Varhaiskasvatuksen suunnitelman toteuttamista. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan THL laati Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, opetusministeriön, Opetushallituksen, Suomen kuntaliiton ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Vasun perusteet valmistuivat vuonna 2003 ja toinen tarkistettu painos ilmestyi vuonna 2005. Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset sisältävät yhteiskunnan järjestämän ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. 3- 4)

Varhaiskasvatussuunnitelman yksi osa alue on taidekasvatus. Taidekasvatus vahvistaa lapsen omaa ajattelua ja mielikuvitusta sekä rohkaisee lasta toimimaan elämässään luovasti. Draamakasvatus on yleiskäsite, joka kattaa kaikki varhaiskasvatusikäisten erilaiset draaman ja teatterin toimintamuodot. Draamallisessa työtavassa yhdistyvät eri taideaineet, lasten kokemukset ja tietoa. Draaman erityinen oppimispotentiaali on lapsen

mahdollisuudessa toimia todellisen ja fiktiivisen maailman välissä. Samalla lapsi voi tarkastella ja käsitellä suhdettaan niin toisiin lapsiin kuin ympäröivään maailmaankin. Draamakasvatuksella pyritään tukemaan lapsen itseluottamusta, myönteistä minäkäsitystä sekä mielikuvituksen kehittymistä. Samalla kun lapsi tutustuu oman kehonsa toimintaedellytyksiin kehittyvät hänen yhteistyötaitonsakin. (Ruukonen, Rusanen & Välimäki 2009 4, 29- 32)

Projektimme tavoite on tarjota lapsille työpajojen muodossa mahdollisuuden itseilmaisuuksiin ja saada heidät tuntemaan osallisuutta. Haluamme myös mahdollistaa jokaiselle ryhmän jäsenelle aktiivisen osallistumisen ryhmätoimintaan. Tavoitteena on lasten yhteistyökyvyn parantuminen sekä kannustaa heitä ilmaisemaan rohkeasti omia ajatuksiaan.

Itsellemme tavoitteena on varhaiskasvatuksen kelpoisuuden kriteereiden täyttämisen lisäksi harjaannuttaa omia ohjauksellisia kompetenssejamme. Lisäksi tämän projektin avulla meillä on hyvä mahdollisuus tutustua taidekasvatukseen ja erityisesti draaman käyttämiseen osana varhaiskasvatusta. Toivomme, että projekti hyvin onnistuessaan, antaa kimmokkeen sosionomiopiskelijoiden ja Kokkolan kaupungin varhaiskasvatustyöryhmien väliselle yhteistyölle. Tavoitteemme on saada kulttuuriviikon työpaja toiminta kirjatuksi osaksi Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmaa.

Projektin tavoitteet sisältävät niin tuloksellisia, toiminnallisia kuin oppimiseen liittyviä tavoitteita. Olemme jaotelleet kyseiset tavoitteet koskemaan itseämme ja lasten lisäksi myös Kokkolan kaupunkia.

Taulukko 1 Tavoitteet

	Organisaatio	Asiakas	Opiskelijat
Tulos tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> - Loistavaa viikon vuotuinen jatkumo - Tasavertaisuuden toteuttaminen varhaiskasvatuksessa (vietään työpajoja kaupungin laidalla sijaitseviin yksiköihin) - Varhaiskasvatuksen näkyvyyden ja lasten osallisuuden lisääminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktiivinen osallistuminen - Vuorovaikutus ryhmän kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - Opinnäytetyön valmistuminen - Ammattiin valmistuminen - Varhaiskasvatuksen kelpoisuuden hankkiminen
Toiminnalliset tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> - Varhaiskasvatussuunnitelman toteuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Osallistuminen - Ryhmätöiminta 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkostojen luominen - Loistavaa -viikon draamatyöpajojen ohjaaminen
Oppimistavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyön hyödyntäminen sosionomi opiskelijoiden kanssa jatkossa 	<ul style="list-style-type: none"> - Itseilmaisuus - Ryhmätöökentely - Toisten huomioiminen ja kuunteleminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Omien ohjaamiskompetenssien vahvistaminen - Oppia ilmaiskasvatuksen merkitys varhaiskasvatuksessa

2.3 Arviointi

Arvioimme projektia keräämällä suullista ja kirjallista palautetta työpajoihin osallistuneilta lapsilta ja aikuisilta. Pidämme projektin tilaajaa ajan tasalla projektin edetessä ja toivomme saavamme häneltäkin palautetta LOISTAVAA- viikon jälkeen. Suullisen palautteen keräämme jokaiselta lapselta interventioiden jälkeen. Lisäksi teemme hymynaamoihin perustuvan kyselykaavakkeen, jonka jätämme lasten täytettäväksi eri toimipisteisiin. Jätämme myös yksiköihin valmiiksi osoitteella ja postimaksulla varustetut kirjekuoret, johon toivomme päiväkotien henkilökunnan keräävän lasten palautteet ja postittavan sen meille joulukuun 2012 aikana.

Teemme myös jokaisesta interventiosta yhteenvedon johon keräämme lapsimäärän sekä heiltä saamamme suullisen palautteen. Arvioimme myös itse jokaisen intervention onnistumista niin omalta kuin toistemmekin osalta. Pidämme koko projektin ajan mielessä itsellemme ja tavoitteillemme asetetut tavoitteet ja tarkkailemme niiden toteutumista.

2.4 Projektissa huomioon otettava lainsäädäntö

Projektimme kantavana voimana toimii varhaiskasvatussuunnitelma vuodelta 2005. Valtakunnallisesti varhaiskasvatusta ohjaavat lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset. Lisäksi varhaiskasvatusta ohjaavat valtakunnalliset linjaukset, jotka sisältävät varhaiskasvatuksen keskeiset orientaatiot. Työtämme ohjaa myös Kokkolan kaupungin varhaiskasvatus suunnitelma. Projektiamme ohjaavat myös varhaiskasvatuksen arvopohja, jossa ilmaistaan lasten oikeuksia. Näitä oikeuksia ovat mm. lapsen etu, lapsen huomioon ottaminen ja lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005 8- 9, 12)

Tutkimusluvan haemme Satu Forsbergiltä.

3. PROJEKTIORGANISAATIO

Projektin tilaajana toimii Kokkolan kaupunki. Kaupungin edustajana ja yhteyshenkilönä projektissa toimii varhaiskasvatuksen koordinaattori Satu Forsberg. Kokonaisvastuun projektista kannamme me, Katja Honkala ja Eija Uunila. Projektipäällikköinä vastaamme suunnittelusta, toteutuksesta ja lopputuloksesta. Seuraamme projektimme etenemistä ja pyrimme luomaan onnistuneen toimintatuokion varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä.

Loistavaa viikon organisaatio koostuu monesta eri toimijasta. Meidän oma projektimme on osa laajempaa yhteistyötä. Meidän projektimme kuuluu osana varhaiskasvatuksen panokseen Loistavaa viikolle. Muita yhteistyötahoja ovat mm. Keski-pohjanmaan Ballettiopisto, lasten ja nuorten kuvataidekoulu, Museotoimi, kaupungin kirjasto, Kokkolan kaupungin teatteri, Taito Keski-Pohjanmaa, koulutuspalvelut, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut, Keski-pohjanmaan Konservatorio sekä Keski-Pohjanmaan Kamariorkesteri.

Kokkolan kaupunginteatteri on eräs Loistavaa! viikon toimijoista. Tänä vuonna he suuntaavat oman osuutensa viikolla enemmän nuorten pariin. Olemme olleet yhteydessä teatterikuraattori Hanna-Mari Rättöön ja hän on luvannut meille apuaan draamatyöpajojen rekvisiittaan ja järjestämiseen liittyvissä asioissa. Hän itse järjestää kaupunginteatterissa erilaisia draamatyöpajoja, joten hänen asiantuntemuksensa tulee olemaan korvaamaton lisä omaan suunnitteluun.

Lisäksi aiomme hyödyntää tuttavapiireissämme olevien varhaiskasvatustyötä tekevien asiantuntijuutta ja keskustella heidän kanssaan opinnäytetyöhömmme liittyvistä teemoista ja varsinkin työpajojen käytännön toteutuksesta. Aiomme myös hyödyntää meillä jo olemassa olevia verkostoja ammattikasvattajiin.

4. TOTEUTUSSUUNNITELMA

4.1 Tehtäväluettelo

Yhteyden otto kaupungin taholta	helmikuu 2012
Alustava tapaaminen ja sitoutuminen projektiin	maaliskuu 2012
Aihepiiri seminaari	toukokuu 2012
Projektisuunnitelman teko	huhti- toukokuu 2012
Projektisuunnitelman esitys ja hyväksyttäminen	toukokuu 2012
Tulevien työpaja tarhojen selvittäminen	toukokuu 2012
Tutkimusluvan hakeminen	toukokuu 2012
Koen Interventio työpajan testaamiseksi	lokakuu 2012
Tapaamiset Loistavaa viikon yhteistyötahojen kanssa	touko- lokakuu 2012
Opinnäytetyön teorian tiedon kasaaminen	kesäkuu 2012-joulukuu 2012
Toiminnalliset työpajat tarhoissa	marraskuu 2012
Palautteiden kokoaminen	marraskuu 2012
Opinnäytetyön kasaaminen	tammi-toukokuu 2013
Opinnäytetyö hyväksyttäväksi jättäminen	syksy 2013
Opinnäytetyön seminaari esitys	2013-2014

4.2 Potentiaaliset ongelmat ja riskit

Suurimmat mahdolliset ongelmat projektissämme koskevat draama työpajojen käytännön toteutusta. Vaikka olemme mielestämme hahmotelleet mielenkiintoisen ja mukavan toimintatuokion lapsille, voi olla, että he eivät innostukaan asiasta meidän tavoin. Haasteena tuleekin olemaan ohjaamiskykyjemme toimivuus ja kykymme muuntautua ryhmän tarpeita vastaavaksi.

Loistavaa viikolle tullaan järjestämään paljon ohjelmaa, ja tämä voi meidän kohdallammekin olla eräs riski. Meidän täytyy varautua viime hetken peruutuksiin ja olla valmiita reagoimaan ja etsimään uudet yksiköt, joissa toteutamme työpajan. Loistavaa viikolla on myös toiset sosionimi opiskelijat järjestämässä Mediatyöpajoja, ja meidän täytyy selvästi profiloitua omaksi työpajaksemme.

5. PROJEKTIBUDJETTI

5.1 Menot

Projektissa tulee kuluja lähinnä matkakuluista, jotka aiheutuvat LOISTAVAA- viikon aikana. Lisäksi mukaan saattaa tulla erilaisten työpaja materiaalien aiheuttamia kustannuksia (arvio Max. 100€) Taidetyöpajat pyritään järjestämään niin, ettei niistä kerry suuria menoja. Projektityöntekijöiden, Katja ja Eija, työtuntimäärä LOISTAVAA- viikolla tulee olemaan matkoineen noin 15h. Yhteensä työtunteja tulee 30h ja hinnaksi tunnille olemme hinnoitelleet 8.5€/h.

5.2 Tulot

Tilaja eli Kokkolan kaupunki ilmoitti heti työtä tilatessaan, ettei varhaiskasvatukselle ole rahaa sijoitettavaksi tähän projektiin. Kuitenkin neuvottelujen alla on vielä mahdollinen kulttuuritoimen osallistuminen matkakulujen korvaamiseen. Kirjaamme ylös kaikki projektista aiheutuvat menot ja tulot.

6. OHJAUSSUUNNITELMA

Pidämme ohjauspalavereja opinnäytetyötä ohjaavan opettajan kanssa, sekä työelämän tilaaja Satu Forsbergin kanssa. Lisäksi osallistumme mahdollisesti järjestettäviin koontumisiin LOISTAVAA viikolle osallistuvien yhteistyötahojen kanssa. Suunnitteilla on alustavasti kaksi kokousta.

6.1 Projektin dokumentointi ja raportointi

Pidämme koko LOISTAVAA- viikon ajan päiväkirjaa, johon tallennamme intervention esiin nostamia ajatuksia, sekä lapsilta ja aikuisilta saamaamme palautetta. Projektipäiväkirjassa tulemme erityisesti huomioimaan omaa osaamistamme ja ohjaamisemme kehittymistä tiiviin interventio viikon aikana.

Teemme opinnäytetyöstämme alku- väli ja loppuraportin, Alkuraporttina pidämme tätä projektisuunnitelmaa. Väli­raportin teemme LOISTAVAA viikon interventioiden jälkeen Annamme selvityksen viikon onnistumisesta ja tapahtumista niin työelämän edustajalle kuin ohjaavalle opettajallekin. Loppuraporttina tulee olemaan valmis opinnäytetyömme. Tavoitteenamme on omaksua projektityöskentely ja raportointi kuuluu projektityöskentelyyn.

7. KIRJALLISUUS

Kirjallisuudessa tulemme perehtymään sekä varhaiskasvatuksesta, että ilmaisusta kertovaan tietokirjallisuuteen. Projektinäytetyössämme ovat keskeisiä käsitteitä ilmaisukasvatus, varhaiskasvatus, draama ja lasten osallisuus. Pyrimmekin hankkimaan teoria tietoa tästä aihepiiristä ja yhdistämään sen projektityöhön. Lisäksi aiomme kuljettaa varhaiskasvatukseen liittyvän teorian tiedon rinnalla myös tietoa projektityöstä.

Lapsella tulee olla oikeus omaan kulttuuriseen tilaan ja yhteisöön, lastenkulttuuriin. Päivähoito tavoittaa merkittävän osan varhaiskasvatusikäisistä lapsista ja taiteen avulla voidaan opiskella kokonaisvaltaisesti eri varhaiskasvatuksen toimintasisältöjä. Draamakasvatuksen tulee olla muodoltaan leikillisen vakavaa toimintaa. Työskentelyn tulee olla hauskaa, vaikka siihen osallistutaan tosissaan ja parhaansa yrittäen. Projektimme tarkoituksena on perehtyä varhaiskasvatuksen taidekasvatuksen osa-alueeseen ja samalla tarjota lapsille osallisuuden iloa. (Ruokonen etc. 2009, 29- 34)

LÄHTEET

Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma www.kokkola.fi

Karlsson, A. & Marttala, A. 2001. Projekti kirja: onnistuneen projektiin toteutuminen. Helsinki: Kauppakaari

Ruokonen, I. Rusanen, S. & Välimäki, A-L (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Yliopistopaino Oy

Toivanen, T. 2010. Kasvuun! Draamakasvatusta 1-8vuotiaille. Helsinki: WSOYpro Oy

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Stakes oppaita 5

KOKKOLAN KAUPUNKI

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

Sivistyskeskus
Varhaiskasvatuksen palvelujohtaja 18.09.2012 34 §

Asia Tutkimuslupa-anomus / Varhaiskasvatus.

Hakijat Katja Honkala ja Eija Uunila hakevat tutkimuslupaa projektityölle "Eläinten juhlat" draamatyöpajojen järjestämiselle Loistavaa viikolle 5.11.-9.11.2012. Hakijat opiskelevat Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa.

Lupaehdot Kaikki osapuolet sitoutuvat noudattamaan tietosuojalaista ja salassapidosta annettuja ohjeita ja määräyksiä siltä osin kuin niitä tähän tutkimukseen liittyy.

Tutkimusluvasta toimitetaan maksuttomasti yksi kappale e-mail:satu.forsberg@kokkola.fi.

Päätös Myönnetään tutkimusluvan Katja Honkalalle ja Eija Uunilalle anomuksen mukaisesti.

Päiväys ja allekirjoitus 18.09.2012
Varhaiskasvatuksen palvelujohtaja

Jakelu Hakijat, Satu Forsberg, Elina Myllyniemi

TUTKIMUSLUPA ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Kokkolan kaupungin
Sivistystoimi

Vastuuhenkilö organisaatiossa Satu Forsberg

Tutkimusluvun antaja(t) Katja Honkala
Eija Uunila

Osoite Isokatu 29 67100 KLA

Puhelin 0400-151612

Sähköpostiosoite Katja.honkala@Cov.fi, eija.uunila@Cov.fi

Tutkimuksen nimi Projektissa Eläinten juhlak

Tutkimuksen tarkoitus Draama työpajojen järjestäminen
Loistavaan viikkoon

Tutkimuksen kohderyhmä 5 vuotiaat lapset

Aineiston keruun arvioitu ajankohta 5.11-9.11 2012

Tutkimusmenetelmä Draamatyöpajat, kyselylomake
lapsille, vertaisarvioit henkilökunta

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 27.8 2012

Tutkimuksen ohjaja Anne Järvenaho

Lupa myönnetään
 päivänä _____ aikana _____ / _____ 20__

anomuksen mukaisesti muutoshetimit hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus _____

LIIITTEET Tutkimussuunnitelma Projektisuunnitelma
 Kysely-haastattelulomake
 Muut liitteet, mitkä _____

Toteutussuunnitelma

Yhteyden otto kaupungin taholta	helmikuu 2012
Alustava tapaaminen ja sitoutuminen projektiin	maaliskuu 2012
Aihepiiri seminaari	toukokuu 2012
Projektisuunnitelman teko	huhti- toukokuu 2012
Projektisuunnitelman esitys ja hyväksyttäminen	toukokuu 2012
Tulevien työpaja tarhojen selvittäminen	toukokuu 2012
Tutkimusluvan hakeminen	toukokuu 2012
Tapaamiset Loistavaa viikon yhteistyötahojen kanssa	touko- lokakuu 2012
Opinnäytetyön teorian tiedon kasaaminen	kesäkuu 2012-joulukuu 2012
Toiminnalliset työpajat tarhoissa	marraskuu 2012
Palautteiden kokoaminen	marraskuu 2012
Opinnäytetyön kasaaminen	tammi-toukokuu 2013
Opinnäytetyö hyväksyttäväksi jättäminen	syksy 2013
Opinnäytetyön seminaari esitys	2013-2014

Loistavaa viikon draamatyöpajat

Alussa musiikki taustalla

Lapset saapuu seuraa esittely. Kerromme että pidetään eläinten juhlat ja pyydetään heitä osallistumaan. (Tehdään draamasopimus lasten kanssa) Sovitaan yhdessä säännöt.

Riimitellään eläinrunoja. Jaetaan lapsille naamarit pusseissa. Ei saa ottaa pois pussista, mutta katsoa saa.

ELÄINRUNOT:

Puhelin soi, mutta antaa sen soira, haukkui tamperelainen KOIRA

Taastusti en ole takkuinen koni, hirnahti vimmoissaan ärhäkkä PONI

Missä on vessa, pian tulee pissa, kuiskasi hädissään viirukas KISSA?

Enää ei jalkaan mahdu tossu, röhähti juhlissa lihonut POSSU.

Maidosta kaikkea hyvää voi tehdä, ammui innoissaan valkoinen LEHMÄ.

Lapset katsovat pussiin ja alkavat matkia eläintä, jonka naamari omassa pussissa on ja etsivät samanlaiset eläimet. Eläinryhmä.

MUSIIKKIA

Laitetaan naamarit päähän ja astutaan konkreettisesti rooliin. Matkitaan eläimiä. Liikumista olemusta jne.

Istutaan piiriin ja luetaan runon ponista:

Ponia hetkisen harmitti pilkka toisten ajattelemattomuus silkka.

Olihan kyllä sen takkuinen karva joillakin toisella turkki taas harva.

Väliäkö sen miltä ulkoa näytti. Ponimme mielen taas hilpeys täytti.

Häntää se heilutti huolettomasti ja juhlissa kirmaili iltaan asti.

Keskustellaan siitä mistä runo kertoo, miltä ponista tuntuu ja miltä tunne näyttää.

Jokeri-kysymykset:

Oletko sinä nähnyt tai kokenut kiusaamista? Millaisissa tilanteissa? Onko teidän hoitopaikassa sellaista jne.?

Mitä voisi tehdä jos näkee tällaisen tilanteen.

Yhdessä mietitään miten voi olla hyvä ystävä.

Ystävyyskone otetaan valokuvia koneesta

MUSIIKKIA

Ravistellaan rooli pois.

Otetaan ensin naamari pois

Ravistellaan päätä, ravistellaan olkapäitä, ravistellaan käsiä, heilutetaan sormia, heilutetaan pyllyä, heilutaan jalkoja yksi kerrallaan. Astutaan eteenpäin pois roolista ja ollaan takaisin oma itsensä. Sanotaan minä olen Katja, Eija jne.

Tuokion purku keskustelu lasten kanssa,

Kerätään palautetta vihkoon.

Annetaan palautelaput lapsille, sekä aikuisille.

Hei

Olemme opinnäytetyötä tekeviä sosionomiopiskelijoita Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun Kokkolan yksiköstä. Osallistuimme lapsenne hoitopäivään osana Kokkolan kaupungin LOISTAVAA! - lasten ja nuorten kulttuuriviikkoa, järjestämällä draamatyöpajan ELÄINTEN JUHLAT. Olisimme iloisia jos keskustelisitte lapsenne kanssa leikkituokiosta ja vastaisitte alla oleviin kysymyksiin. Lomakkeen voi palauttaa hoitopaikkaan nimettömänä.

Miten lapsenne koki päiväkodissa pidetyn leikkituokion?

Minkälaisia asioita nousi esille keskustelussanne lapsenne kanssa?

Yhteistyöstänne kiittäen!

Katja Honkala ja Eija Uunila

Palaute Sosionomi opiskelijoiden Draamatyöpajasta Loistavaa Viikolla

1. Miten Draamatuokio mielestänne onnistui? (Kehut/ moitteet)

2. Oliko tuokio ikäkaudelle sopiva? (5-v)?

3. Miten opiskelijat onnistuivat tuokion ohjaamisessa?